

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2016. szeptember–október

GYÖRGYI Anna

KISS Csaba

Valerij FOKIN

SZILÁGYI Andor

VIDNYÁNSZKY Attila

WASKOVICS Andrea

Tóth Ilonka

A krokodilus

Szenvedély

októberi műsorral, előadás- és programajánlóval

Lengyel-magyar '56 – Tischler János: Magyar felkelők tere • **Világszínház** – Odin Teatret: A fa •
2016/2017 – ősbemutatók évada • **'56 a Nemzetiben** – ez történt október 23-án • **Elfeledett figurák** –
Gajdó Tamás írása egy különc szerepkihordóról • **Színházbérletek** – megújult konstrukciók •
Olvasnivaló színház – a Nemzeti Színház könyvei

Magyar felkelők tere

Azzal, hogy a Nemzeti Színház *Tóth Ilonka* című produkciója látható 2016. október 21-én Varsóban, olyasmi történik, amire még nem volt példa. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc lengyelországi megemlékezései sorában először kerül sor színházi eseményre.

A lengyelek 60 éve a közmondásos barátság jegyében fordultak a magyar történelem felé. Közismert, hogy az 1956. október 23-i budapesti felvonulás – ami a forradalom kezdetét jelentette – a lengyelországi politikai enyhülés melletti szolidaritási tüntetésként indult, ezt jelképezte a demonstráció egyik fő helyszíne, az 1848-as lengyel-magyar hős, Bem tábornok szobra, illetve a sajátos jelszó, amely tömören megfogalmazta a magyar emberek követelését: „Lengyelország példát mutat, kövessük a magyar utat!”.

Azt viszont kevesen tudják, hogy az 1956-os magyar forradalom rendkívül élénk visszhangot váltott ki a lengyel társadalomban. Az egész országra kiterjedő, teljesen önkéntes alapon szervezett lengyel társadalmi segélyakció a kommunista hatalom hallgatólagos beleegyezésével zajlott. A magyar forradalom számára az első külföldi segélyszállítmány Lengyelországból érkezett, és a Varsóból Magyarországra küldött vér-, gyógyszer- és élelmiszerszállítmányok mennyiségüket tekintve mindvégig az első helyen álltak a forradalom ideje alatt, jóval megelőzve a Nyugatról érkező segítséget. A lengyel lapok lehetőségeikhez mérten nagy terjedelemben és objektíven számoltak be a magyar forradalomról. Varsóban és az ország más városaiban magyar zászló lenggett, a varsói egyetemisták pedig díszőrséget álltak a Magyar Kulturális Intézet előtt. A lengyel városok forgalmas utcáin és terein ládákat helyeztek el, amelyekbe a járókelők bőségesen szórták adományaikat. Voltak olyan lengyel városok, ahol az adományozóknak magyar kokárdát tűztek a mellére. A magyarok megsegítésére indított hatalmas segélymozgalom alkalmas volt arra, hogy félredobva az addigi semmitmondó sablonokat a szocializmust építő két nép barátságáról, visszatérjenek a hagyományos magyar-lengyel barátság eszméjéhez.

A magyar forradalom mellett számos gyűlést tartottak üzemekben, egyetemeken s más helyeken. A „harcoló magyar testvérek” melletti legnagyobb utcai tüntetésre Olsztyn városában került sor, amelyen tízezer ember jelent meg, és a résztvevők a helyi Vörös Hadsereg teret Magyar Felkelők terévé keresztelték át. Krakkóban 1956. november 5-én többezres néma tüntetést tartottak a második magyarországi szovjet beavatkozás elleni tiltakozásul és az elesett magyar felkelőkre emlékezve. A forradalom eltiprása és a kezdődő megtorlással szembeni nyílt tiltakozó megmozdulások egészen december 11-ig tartottak, további főbb helyszínek: Varsó, Toruń, Poznań, Bydgoszcz, Wrocław, Szczecin és Gliwice.

A lengyel társadalom emlékeztetésében a kommunista rendszer bukása előtt is mindvégig élő maradt a magyar forradalom.

Tovább erősíti a két nép barátságát, hogy a 60. évfordulót egy ősbemutatóval ünnepeljük Varsóban.

dr. TISCHLER JÁNOS

történész, a Varsói Magyar Intézet igazgatója

10 „RÓLUNK ÉS NEKÜNK”

„... a forradalom mint jelenség számomra mindig is vonzó volt: olyan emberekről szól, akik a jövőjükért, a szabadságukért küzdenek, és nem félnek az utcára vonulni, fellázadni. Szeretem, ha az ember siránkozás helyett inkább cselekszik. A forradalom persze ennek a szélsőséges megnyilvánulása.” (Waskovics Andrea)

16 DOSZTOJEVSZKIJ KAFKA BŐRÉBEN

„Főhősünk azzal kerül a figyelem középpontjába, hogy lenyeli egy krokodil. És ahelyett, hogy meghalna, prédikálni kezd a fenevad gyomrából. Csodák csodája, mindenkit érdekel, amit összehord. Hirtelen ez az abszurd helyzet válik normává, és mi elfogadjuk a világ őrültségét.” (Valerij Fokin)

38 PASZTELSZÍNEKBEN

„Ez egy többismeretlenes egyenlet. A színész soha sem választ. Ha szerencséje van, akkor valaki meglátja benne a lehetőséget, a tehetséget, és megkapja a személyiségének, korának megfelelő feladatokat. Egyébként meg ki van szolgáltatva divatnak, ízlésnek, kapcsolatoknak, barátságoknak.” (Györgyi Anna)

44 '56 A NEMZETIBEN

„Megrázó volt, a több tízezres tömeg velem együtt visszhangozta: A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!!! Gyönyörű volt. Életemben ezt a csodálatos érzést még nem éreztem. (Sinkovits Imre)

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja 2016. szeptember-október

Ingyenes időszaki kiadvány
IV. évfolyam, 1. szám

Főszerkesztő:

Kornya István

A szerkesztő munkatársa:

Görömbölyi László

Fotó:

Eöri Szabó Zsolt

Kiadó: Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:

Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat:

Kónya Ábel

Címlap:

Horváth Lajos Ottó A krokodilus című előadásban (fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitvatartás:

hétköznap 10-18 óra, munkaszüneti és ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az előadások kezdetéig.

Jegyiroda

1061 Budapest, Andrassy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995

Nyitvatartás:

hétköznapokon 10 és 19, szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva
jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

www.nemzetisinhaz.hu

Nyomdai előkészítés:

Inform-Line Stúdió Kft.

Nyomda:

Crew Kft.

Megjelenik 25 000 példányban
Médiaajánlat: 30/31-08-486
Lapzárt: 2016. szeptember 16.

Az

Isten ostora, Körhinta, Éden földön,
Hazát és szerelmet keresek, Tóth Ilonka

című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

7

16

22

33

36

48

Premier I Tóth Ilonka

Ki volt Tóth Ilonka?
Szárnyaló lélek // Vidnyánszky Attila
„Rólunk és nekünk” // Waskovics Andrea
Szilágyi Andor: Megöltek egy lányt

Premier I A krokodilus

Tréfa és vita // Dosztojevszkij és A krokodilus
Dosztojevszkij Kafka bőrében // Valerij Fokin
Szexgépből politikus // jelenetek egy próbából

Premier I Szenvedély

Barátok, szeretők, titkok // Ingmar Bergman és a Szenvedély
Életszigetek // Kiss Csaba
Az élet-sziget lakói

Világsszínház

A fa // Odin Teatret

A Nemzeti társulata

A 2016/17-es évad előadásai

Előadásajánló

Csongor és Tünde // Fodrásznő // Cyrano de Bergerac // Körhinta

Táncestek a Nemzetiben

Kabaré // Férfiak, nők, Fellini // Hekabé // még Egy mondat // Suspiros – Sójajok

Portré

Pasztellszínekben // Györgyi Anna

'56 a Nemzetiben

Hatvan éve történt // Sinkovits Imre, Bessenyei Ferenc, Háy Gyula

Elfeledett figurák

Gajdó Tamás: Hűségesen hordta a papírnyalábokat

Iskolai programok

A Nemzeti könyvei

Programajánló

Váltson bérletet!

Havi műsor – október

Folyóirat

Szenáriumi – szeptember

Tóth Ilona

(Cinkota, 1932. október 23. – Budapest, 1957. június 26.)

A kiváló tanuló és sportoló, tanárai és iskolatársai körében is rendkívül népszerű Tóth Ilonka 1951-ben érettségizett a budapesti Teleki Blanka Leánygimnáziumban. A templomba járó, mélyen vallásos lány közösségteremtő erejének köszönhetően egy ideig iskolai DISZ-titkár. Szorgalmának, segítőkészségének és sok áldozattal járó kitartásának köszönhetően a budapesti orvosegyetem egyik legígéretesebb hallgatója, végig jeles eredménnyel tanul. Az 1956-57-es tanévben készül megszerezni a diplomáját.

A forradalomban

Az 1956-os forradalom kitörésekor a Szövetség utcai kórházban belgyógyászati gyakorlaton van. Október 23-án részt vesz a nagy diáktüntetésen, két nappal később ápolónőnek jelentkezik a Szövetség utcai kórházba. A Péterfy Sándor utcai kórházban tagja lesz az Önkéntes Mentőszolgálatnak, és a következő napokban mentőápolóként járja a város egyre veszélyesebb utcáit. November 4-én a felettesei kérésére elvállalja a Domonkos utcai kiegészítő kórház vezetését. November 18-án itt biztosít helyet az illegális Élünk című folyóirat szerkesztőinek, a perben először szintén halálra ítélt Obersovszky Gyulának és Gáli Józsefnek, akiknek segít a tervezett „nőtüntetés” röpcéduláinak fogalmazásában és sokszorosításában.

A per

November 20-án rendőrök szállják meg a Domonkos utcai kórházat. Először a szovjet hatóság emberei hallgatják ki a letartóztatottakat, köztük Tóth Ilonát. A vád állítása szerint 1956. november 18-án Tóth Ilona Gyöngyösi Miklós és Gönczi Ferenc segítségével rendkívül brutálisan meggyilkolta Kollár István rakodómunkást.

A szovjet mintára, közvetlen KGB-s instrukciók alapján kreált és levezényelt pert a sajtó kiemelten kezeli, a nyilvánosságot a „korrekt tájékoztatás jegyében” az ügy minden horrorba illő részleteibe beavatja. A cél: ország-világ előtt bizonyítani a Magyarországon tomboló ellenforradalom brutalitását.

A 24 éves Tóth Ilonát, valamint két társát, Gyöngyösi Miklóst és Gönczi Ferencet halálra ítélték. Tóth Ilonát 1957. június 26-án, a társait 27-én (vagy 28-án) kivégezték.

Tóth Ilona rehabilitálása

A Legfelsőbb Bíróság Tóth Ilona testvérének kérésére 1990-ben felülvizsgálta a bírósági eljárást, de a semmissé nyilvánítás iránti kérelmet elutasította. 2000-ben született a negyedik – Lex Tóth Ilonának is nevezett – semmisségi törvény. Ez alapján a Fővárosi Bíróság Tóth Ilonát 2001-ben a köztörvényes bűncselekmény elkövetése alól felmentette, és az 1957-es eljárást semmisnek nyilvánította.

Mára a kort igazán, mélységében ismerő történészek, jogászok és kutatók, így a nemrégiben elhunyt Gyenes Pál, illetve Kahler Frigyes, Kiss Réka, M. Kiss Sándor, Zinner Tibor, Jobbágyi Gábor, Horváth Attila, Szakolczai Attila munkái egyértelművé tették: Tóth Ilona és társai koncepciók per áldozatai lettek.

SZÁRNYALÓ LÉLEK

Vidnyánszky Attila rendező

Az '56 utáni megtorlások idején járunk. Egy koncepciós perben halálra ítélik Tóth Ilonát, a 24 éves orvostanhallgatót. A vád: gyilkosság. Hogyan lesz egy fiatal nőből egy kirakatper főszereplője? Bűnös vagy ártatlan? Erről is beszélgettünk Vidnyánszky Attila rendezővel, a Tóth Ilonka című darab ősbemutatójának próbái alatt.

Liberté '56 címmel előadást rendezett 2006-ban a debreceni Csokonai Színházban, és annak nyomán egy film is készült. Most Tóth Ilonáról, a halálra ítélt és kivégzett medikáról készít előadást. Miért ennyire fontos a forradalom?

'56 kulcs dátum. Az 1989-ben kivívott szabadságunk is erre épül. Az ország, a nemzet sorsát meghatározó eseménynek meg kell jelennie a színházban is.

Színházi szempontból mi foglalkoztatja?

– Miként lehet '56 titkát felmutatni. Megragadni ennek a két hétnek a csodáját. Nem szabad az ellentmondásokat, az árnyoldalt, a sötét eseményeket sem elhallgatni, letagadni. Rendezőként azonban az érdekel elsősorban, hogy meg tudjuk-e teremteni a színpadon azt az atmoszférát, ahogyan egy kegyetlen és gyilkos diktatúra évei után a szabadság pillanatnyi szent száguldással végigsöpört az országon.

A történelem – a közelmúlté pláne – veszélyes terep!

– Én inkább lehetőségként tekintek rá. Ez a most születő előadás is lehetőséget teremt arra, hogy közösen gondolkozzunk '56-ról. Ugyanakkor szomorúan látom, hogy a forradalommal kapcsolatban ma,

hatvan év elteltével sincs olyan szintű konszenzus, ami elvárható volna. Sőt! Másodjára ástam bele magam a történetbe, és azt érzékelem, hogy húsz évvel korábban egyértelműbb volt '56 pozitív megítélése, mint most. A szakadékok még mélyültek is.

Mi a színház dolga ilyen „szakadékos vidéken”?

– Az, hogy foglalkozni kell ezekkel a témákkal, mert a történelem eseményei sokszori feldolgozást igényelnek, és sokféle megközelítés szolgálhat tanulságként. A Nemzeti repertoárjának szerves részét képezi a történelem. Készült előadás a holokausztról (*KZ-oratórium*), az első világháborúról (*Fekete ég – A fehér felbő*). Tamási Áron példázatának, a *Vitéz lélek*nek, vagy Gombrowicz *Operettjének* is a 20. század embert és

Vidnyánszky Attila, Szilágyi Andor, Bánsági Ildikó, Waskovics Andrea

jellemet próbáló történelme a „főszereplője”, akárcsak a Fedák Sáríról és a Mezei Máriáról szóló életrajzi daraboknak. Tudtam, hogy Szilágyi Andor készített egy forgatókönyvet Tóth Ilona tragédiájáról, de nem sikerült mozit csinálnia belőle. Szomorú tanulságokkal teli történet az is! Két éve megkértem, írjon belőle darabot a Nemzetinek.

Tóth Ilona alakja és története is a „szakadékok” közé tartozik. Ez is közrejátszik abban, hogy éppen róla készítség előadást?

– Mindenképpen. Tóth Ilonáé volt az első koncepció per az ’56-os megtorlás történetében, vannak, akik a Nagy Imre-per főpróbájának tartják. Számomra emblematikus alak, mert rajta keresztül feszül egymásnak két tábor: az egyik úgy tudja és bizonyítja, hogy ártatlan volt, a másik ezt megkérdőjelezi, vagy az ellenkezőjét állítja. Vannak ilyen alakjai a történelemnek, akik körül az igazság kérdése elképesztő erővel sűrűsödik, kavarg. És született egy előadás, a kaposvári Csiky Gergely Színházban Mohácsi János által rendezett *5606 / örült lélek vert hadak* című darab, amelyben Tóth Ilonát gyilkosként ábrázolták...

...ezzel szemben Ön azt mondja: ártatlan.

– Történészek, jogászok által írt könyvek, visszaemlékezések, a kortársak beszámolóit szerint az volt. Amikor 2006 végén a színpadon gyilkosnak mondták, a Fővárosi Bíróság már évekkel azelőtt, 2001. januárjában semmisnek mondta ki az 1957. április 8-án kihirdetett halálos ítéletet. Valakiről azt állítani egy darabban, hogy gyilkos, amikor ez nem bizonyítható, az az én értékrendem szerint messze túllépi a művészi szabadság korlátait, ez már erkölcsi kérdés! De számomra nem az ártatlanság vagy a bűnösség bizonyítása a cél. Az előadással egy embertelen és gyilkos mechanizmus iszonyú működését akarom megmu-

tatni. Az emberiség időről időre létrehoz efféle gépezeteket, amelyek megnyomorítják létezésünket. A 20. században kettő is gyilkolt.

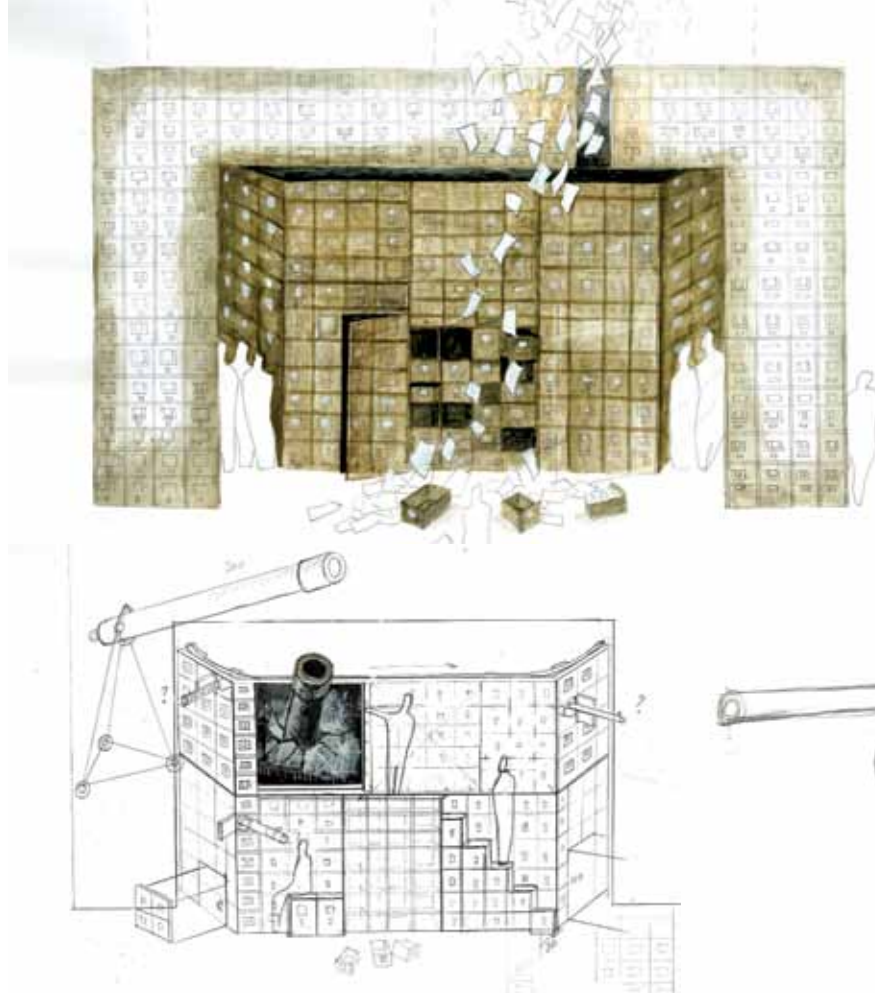
Hol és mikor játszódik az előadás?

– Az 1957-es per, a halálos ítélet áll a középpontban, kimerevített pillanatként. Közben megidézzük a forradalom eseményeit abban a kórházban, ahol Tóth Ilonka gyógyított, a pert konstruáló oroszok párbeszédeit, megszólal a védőügyvéd szelleme, aki nem sokkal a per után meghalt. Archiv felvételeken látható lesz Kádár is... Az előadás különlegessége, hogy olyan szereplőink is vannak, akik számára ’56 nem történelem, hanem – sokféleképpen megélt és átél – valóság. Fia-tal felnőtt volt akkoriban Bodrogi Gyula, Mécs Károly, Csúrka László, Dózsa László.

Miért darálta be a gépezet a 24 éves végzős orvostanhallgatót, Tóth Ilonát?

– Ha sikerül olyasvalakit bemocskolni, aki tiszta, akkor azt lehet mondani, hogy a forradalmat nem tiszta szándékok robbantották ki, hanem effajta gyilkosok csinálták. Nem egy géppuskával harcoló forradalmárt, vagy szellemi vezetőt választanak. Nem! Valakit, aki szimpatizál a forradalommal, de orvosként végzi a feladatát. A forradalom alatt többször átmegy Ausztriába gyógyszerért, de mindig hazajön. Amikor egy orosz katonát hoznak a kórházba, azt is gyógyítja. De nem szabad belőle forradalmárt faragni, hőst csinálni. Végig ott ül majd a vádlottak padján.

Mi tette őt alkalmassá, hogy példát statuáljanak vele?

Olekszandr Bilozub díszlettervvázlatai

– A személyisége. Nem voltak eszközei, amivel védhette volna magát a perben. Ilyen értelemben nem volt életrevaló, mert egy másik, egy tiszta életre való volt. Gyerekkora óta orvosnak készül, gyógyítani, segíteni akart. Még árnyaltabbá vált bennem a személyiségéről alakuló kép, amikor megtudtam, hogy vitorlázó repülő volt. Valaki, aki el akar szakadni a földtől, az égbe vágyik. Egy szárnyaló lélek.

Kalandozó ősbemutatóra készülnek, hiszen Varsóban kerül először közönség elé a *Tóth Ilonka*.

– Ez egyszerre teher és öröm. Megtisztelő a meghívás, hogy éppen Lengyelországban játszhat a Nemzeti Színház a forradalom kitörésének 60. évfordulóján. De nagy kaland is ez turné, hiszen egy premierhez biztosabb terep a hazai pálya.

Gyors egymásutánban két ország közönsége előtt is megmérettetik a darab.

– Meggyőződésem, hogy értő és nyitott szívek fogadják majd Tóth Ilonka tragédiáját, a forradalom tisztaságáról szóló darabot Varsóban. A támadások, viták itthon várhatók – ez persze természetes is. Jó és előrevivő vitákat remélek, mert ilyenekre nagy szükség van, ezekben szívesen veszek részt. Túlzott illúzióim ugyanakkor nincsenek, mégis azt remélem, hogy lehetséges bizonyos alapkérdésekben – így ’56 megítélésében – lépéseket, gesztusokat tenni egymás felé. Akár a szakadék fölött is.

KORNIA ISTVÁN

| az összeállítás fotóit (kivéve a Tóth Ilonár ábrázoló képet)

Szilágyi Andor

Tóth Ilonka

játsszák: BODROGI GYULA, BÁNSÁGI ILDIKÓ, WASKOVICS ANDREA e. h. (Tóth Ilonka szerepében), VOITH ÁGI m. v., BAKOS – KISS GÁBOR, MÉCS KÁROLY m. v., RUBOLD ÖDÖN m. v., CSURKA LÁSZLÓ m. v., DÓZSA LÁSZLÓ m. v., KRAUSZ GERGŐ e. h.

valamint a Kaposvári Egyetem Színházi Intézetének hallgatói: Arató Ármán, Bánföldi Szilárd, Benedek Dániel, Bera Márk, Bergendi Barnabás, Habodász István, Kádas Petra, Mészáros Martin, Mucsi Kristóf, Papp Barbara, Rábaközi Gergő, Szép Domán, Sziládi Hajna, Takaró Kristóf, Török Sára

Díszlet: Olekszandr Bilozub // Jelmez: Nagy Viktória // Dramaturg: Verebes Ernő // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

ŐSBEMUTATÓ: 2016. október 21. – Varsó, Teatr Polski

Premier a Nemzeti Színházban:

2016. október 25. – 19 óra

A programot az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára létrehozott Emlékbizottság támogatja

„... a forradalom mint jelenség számomra mindig is vonzó volt: olyan emberekről szól, akik a jövőjükért, a szabadságukért küzdenek, és nem félnek az utcára vonulni, fellázadni. Szeretem, ha az ember siránkozás helyett inkább cselekszik. A forradalom persze ennek a szélsőséges megnyilvánulása.”

„RÓLUNK ÉS NEKÜNK”

Waskovics Andrea – Tóth Ilona szerepében

Ötödéves színművész hallgató Máté Gábor és Dömötör András osztályában a Színház- és Filmművészeti Egyetemen. Kiss Andreaként a Körhintában debütált a Nemzeti Színházban, ahol a Galilei életében is játszik – immár az egyik anyai felmenőtől „megörökölt” művésznevéen. Szilágyi Andor darabjában Tóth Ilona, az '56-os forradalom és szabadságharc mártírjának szerepét ölti magára.

Milyen műhelymunka és személyes „kutatás”, felkészülés előzte meg a *Tóth Ilonka* próbafolyamatát?

– Számomra nagyon hasznosak voltak az összeülsős, beszélgetős próbák. Többek között olyan színészek játszanak a darabban, akik elmondták a forradalomhoz fűződő személyes élményeiket. Így teljesen máshogy kezdett rám hatni ez a történet. „Az egész Rákóczi út tele volt üvegtermékekkel” – mesélte Bodrogi Gyula, aki akkor a Színművészetre járt. Én is ott járok nap mint nap. Belegondoltam, hogy az akkor velem egyidős fiatalok miként élhették át azokat a napokat. Szilágyi Andortól, a darab írójától kaptam egy könyvet, amely Tóth Ilonát és a családját mutatja be régi fotográfiákon keresztül. A fényképek segítenek, mert sok mindent megtudni belőlük egy emberről. Volt alkalmam Tóth Ilonka barátnőjével is találkozni, aki sokat mesélt róla: milyen volt mint nő, osztálytárs és orvostanhallgató. Láttam Ilonka leckefüzetét. Csak jelesei voltak.

Milyen ismeretei vannak '56-ról akár a családja, akár az iskolai tanulmányai révén?

– A gimnáziumban nemcsak tanultunk róla, de ünnepi műsort is készítettünk. Megtanultuk a tananyagot, de a műsorra készülve már személyes történetek is előkerültek. Ezek révén kerültünk közelebb '56-hoz. Egyébként maga a forradalom mint jelenség számomra mindig is vonzó volt: olyan emberekről szól, akik a jövőjükért, a szabadságukért küzdenek, és nem félnek az utcára vonulni, fellázadni. Szeretem, ha az ember siránkozás helyett inkább cselekszik. A forradalom persze ennek a szélsőséges megnyilvánulása.

A *Tóth Ilonka* előadás a koncepció perspektívájában állítja középpontba, a 24 éves medikát pedig mint a Kádár-rendszer áldozatát. A per ugyanakkor ma is megosztja a történészeket és a jogászokat. Ezzel mennyire kell számolni a szerep megformálásánál?

– A darab koncepciója szerint nem követett el semmi olyat, amivel megvádolják. Egy 24 éves orvostanhallgató lány, akinek gyerekkora óta az a vágya, hogy embereket gyógyíthasson. Még egyetemista, de már kinevezik egy kórházi részleg vezetőjének. A forradalomban úgy vesz részt, hogy gyógyítja a sebesülteket. Később menedéket nyújt a felkelőknek azzal, hogy betegállományba veszi őket... Ismerem már a történelmi hátteret, de nekem meg kell találnom ennek a lánynak a személyiséget. Még hetek vannak a bemutatóig, és a próbáknak ez a szakasza még a keresésről szól. Jófajta bizonytalanság ez.

A Színművészeti Egyetem hallgatójaként kezdi „belakni” a Nemzeti Színházat, a *Körbinta*-ban Töröcsik Mari egykori legendás szerepét alakítja, a *Galilei életében* vele játszik. Két eltérő stílusú, markáns rendezővel is dolgozott.

– Nem belakásnak mondanám ezt, inkább újdonságnak, hogy ötödésként – már majdnem az egyetem után, de még a diploma előtt –, találkozhatok szimpatikus, kíváncsi rendezőkkel és színészekkel, akiktől rengeteget tudok tanulni. Zsótér Sándorral az egyetemen dolgozhattam először. Megrendezte nekünk Csehov *Sirályát*. Nehéz volt. Rá kellett jönnünk, hogy tényleg semmit nem tudunk. Azt kérte, hogy ne magunkat játsszuk, hanem a szerepet, legyünk kíváncsiak arra

az adott emberre, és hogy ezen a pályán soha sem szabad megsértődni, hanem minden konfliktus, kudarc után menni és kutatni kell tovább. A *Galilei*-ben csodálatos volt látni Töröcsik Marit próbálni Zsótér Sándorral. Debreceni vagyok, és akkor voltam gimnazista, amikor Vidnyánszky Attila vezette a Csokonai Színházat. Az ő előadásain és az ő színészein nőttem fel. Néha elképzeltem, hogy na majd egyszer... hátha... velük! És most együtt játszom Szűcs Nellivel, Trill Zsolttal, Kristán Attilával. A *Körbinta* pedig azért is nagy élmény volt, mert egy velem egyidős fiatal lányt alakítottam tele érzelmekkel, vággyal, kitörni akarással, félelemmel. Mindezt egy hatalmas színpadon. Végig alig megszólalni, de a végén aztán kitörni! A *Körbinta* Marija is „forradalmár”. Tóth Ilonka másként lesz az...

Társulatban – esetleg a Nemzetiben – képzeled el a jövőjét?

– Fél lábbal még egyetemen vagyok, bármi lehet. Sokat akarok dolgozni és tanulni. Kíváncsi ember vagyok, aki szeretne minél több rendezővel és színésszel megismerkedni, minél több izgalmas alakot eljátszani, és olyan előadásokban szerepelni, amelyek rólunk és nekünk szólnak.

SZENTGYÖRGYI RITA

Szilágyi Andor

Megöltek egy lányt

(történet 15 stációban)

(2005. június 14.) *Megöltek egy lányt...* – 1957-ben! És?! Sok ember meghalt azokban a napokban... Jó is, rossz is... Ki tudja ki ő és mit csinált... Mindenféleképpen beszélnek az emberek... Zúrós idők voltak azok, uram... Csak hálát adhatunk az égnek, hogy most nem olyan napokat élünk... Különben is, nincs jobb dolga, mint ilyen történeteket előkaparaszni?

(2006. december 1.) *Megöltek egy lányt...* – Hát igen... De tudja... Csak meg kell magától kérdeznem, hogy nem talált valami egyszerűbb ügyet? Erről a lányról csak bebizonyosodott, hogy gyilkolt... Na, jó... Hogy semmilyen bizonyítékot nem találtak?... De ő csak elvállalta... Ahogy a többi is... Beismerték, kérem... Töviről hegyre... Hát akkor?!...

(2007. február 7.) *Megöltek egy lányt...* – Hagyjuk a süketelést. Ezt úgy magyarázzatok, ahogy akarjátok... Ebből nem fogjátok kimosdatni a kiscsajt... Lehet, hogy a többit, így vagy úgy sikerül felmentetni, de ezt soha... Lehet itt hadoválni... De ez az ítélet olyan szinten megáll, mint a sörnyítő a Gellért-hegyen... Így marad...

(2007. június 11.) *Megöltek egy lányt...* – Megöltek... De azt ne felejtse el, hogy azért előtte ő is megölt valakit... Vajszínűárnyalat, de árnyalat! Tehát a halálával csak fizetett... Kvittek vagyunk! Mi az, hogy honnan tudom?! Jegyzőkönyvek, periratok, tárgyalási felvételek... Miért, maga honnan tudja, hogy nem igaz?! Ugyan... Lehet itt rizsázni, de ő egy gyilkos volt... Kész... El lehet jogászcodni ezen egy darabig, de mindenki tudja, hogy a történelem tele van ilyenekkel... Nem olvas könyveket?... Hát olvasson... Én azt ajánlom magának, olvasson... Akkor majd máshogy látja ezt is...

(2008. április 24.) *Megöltek egy lányt...* – Ugyan... Bent is mindenki tudta, hogy megtörtént... A börtönben... Úgy, úgy... Azt, hogy a dolog úgy történt, ahogy azt a vádiratban leírták... Mi az, hogy a benticiek honnan tudták?... Beszélték... Minek ide szemtanú?... A börtönben mindenki tud mindent, kedves uram... Higgye el nekem... Maga már volt börtönben? Nahát... Akkor elhiheti...

(2009. október 23.) *Megöltek egy lányt...* – Meg bizony... Sokan meghaltak akkoriban... Ártatlanok is, meg bűnösök is... Ha akkor élt volna, maga is így gondolná, abban biztos vagyok, drága barátom...

(2010. augusztus 4.) *Megöltek egy lányt...* – Úristen, maga még mindig ezen rugózik?!... Miért nem fordul pszichológushoz?! Ezt most komolyan kérdezem... Magának nincs valami más problémája?! Se kutyája, se macskája? Esetleg devizahitele? Nézzen csak körül... Semmi? Csak ez az egy gondja van? Hát uram, nagyon irigylem magát... Akkor én most felvilágosítom magát, hogy ennél sokkal fontosabb problémák is vannak ebben az országban... De ha ezek nem jönnek be, akkor gondoljon arra, hogy minden azért történt, mert a lány áldozattípus volt... Vagy, mert ez volt a sorsa... Vagy, mert ezt dobta neki a gép! De most komolyan, forduljon szakemberhez, mert ez magának se jó... Ez olyan, mintha már becsípődés lenne...

(2011. február 1.) *Megöltek egy lányt...* – Igen, elítéltek egy lányt... Igen, feltehetőleg koholt vádak alapján... Tudja, hogy egy évben hány embert ítélnék el tévedésből az egész világon? Pontosan ezért jó, hogy ma már nincsen halálos ítélet... Hogy lehet korrigálni...

(2012. szeptember 26.) *Megöltek egy lányt...* – Mit akar? Hogy lelkiismeret furdalásom legyen? Nekem, mindenkinek, az egész országnak?! Akkor úgy intéződtek a dolgok... Ember! Valahogy rendet kellett csinálni! Ez a hősök sorsa... Kockáztatnak, és gyakran veszítenek... Benne volt a pakliban...

Szilágyi Andor

író, filmrendező

1955-ben született Szolnokon. Az egri tanárképző főiskolán végzett 1983-ban történelem-népművelés szakon. Volt újságíró, raktáros, kőműves, favágó. 1986-1993 között a Magyar Rádió ügyelője. 1993-tól szabadfoglalkozású író.

Darabjait – *A rettenetes anya*, *El nem küldött levelek*, *Leánder és Lenszirom*, *Böllérénekek stb.* – játszotta többek között a Stúdió K, a Radnóti, a Thália, a szolnoki, a miskolci és a pécsi színház. Volt bemutatója a londoni National Theatre-ben, valamint Kolozsváron, Újvidéken és Komáromban is. Legtöbbet játszott művéből, a *Leander és Lenszirom*ből készült Tallér Zsófia operája, amelyet tavaly mutattak be Zsótér Sándor rendezésében az Operaházban.

Regényei közül *A világtalan szemtanú* és a *Shalim* szerbül, horvátul és olaszul is olvasható. A saját forgatókönyvéből rendezett *A Rózsa énekei* című játékfilmjével 2003-ban elnyerte a Karlovy Vary Filmfesztivál zsűrijének díját.

(2012. október 23.) *Megöltek egy lányt...* – Nem hallotta még? „Ahol vágják a fát, hullik a forgács...” Egyesek szerint Nagy Imre mondta, mások szerint meg Kádár... Ebből a szempontból mindegy... A lényeg, hogy amikor fegyverek ropognak az utcán, könnyen történnek a dolgok... Ezzel kalkulálni kell... Kérdelem én, miért keveredett bele?! Ha nem teszi, akkor most október huszonharmadikán a születési tortáját kínálthatná az unokáinak... Ez is... Hogy huszonharmadikán született... Milyen furcsa... Maga tudta?... Nekem csak most állt össze... Nem érdekes?

(2013. szeptember 10.) *Megöltek egy lányt...* – Már megint maga az? Igazán be kéne már látnia, hogy ez a téma nem megy a piacon! Vagy tényleg úgy gondolja, hogy ezzel segíteni tud azon a szegény teremtesen?... Hát akkor én elárulom magának, hogy az a lány ott lógazza a lábát az egyik felhő szélén, és boldog! Higgye el, hogy már rég nem érdekli ez az egész... Mondja, miért nem hagyja békében nyugodni szegényt...

(2014. április 29.) *Megöltek egy lányt...* – Filmet? Hát... Megmondom őszintén... Lássuk már be, hogy ez a hajó elment... Őszintén... Ez valami személyes? Nem? Hát akkor is... Szerintem most valami másból kellene filmet csinálni... Én azt is megértem, hogy filmet kell csinálni, mert valamiből ki kell fizetni a sárgacsekket... A filmrendező éljen filmcsinálásból! De akkor olyan filmet kell csinálni, amire megveszik a jegyet az emberek... Amire csöstül tódulnak az emberek... Itt van az a szerb csóka, az az ausztrál, a kéz meg láb nélküli... És már gyereke is van! Érti, se keze, se lába, de gyereke van! Hát hogy?! Miért nem erről akar maga filmet csinálni?! Nekünk miért kell folyton a sebcinkben vajakalódnia?... Őszintén... Én csak magának akarok segíteni... Mi az, hogy ebből majd a nagyvilágban megtudnak rólunk valamit... Ebből?! Nagyon téved... Nekik nem ezt kell tudniuk! Hanem azt, hogy mi találtuk ki a Rubik-kockát, meg a golyóstollat, a gyufát, meg az atombombát! Őszintén... Ki a fenét érdekel már ez a téma? Ötven-hatvan évvel ezelőtti hőbörgések... Ez az anyámat azért nem érdekli, mert már a könyökén jön ki, a fiamat meg azért, mert ő már ennek a kornak a gyereke! Még iskolába se járt, de már bármit letöltött a netről! Őt már csak az érdekelné igazán, hogy a kezetlen, lábatlan csávó hogyan csinálta a gyereket... Erre megvenné a jegyet... De arra, hogy végignézzze azt a nyüglődést, aminek ráadásul már az elején tudhatja a végét... Soha... És én nem is tudok megneheztelni rá... Őszintén... Ez van...

(2014. szeptember 10.) *Megöltek egy lányt...* – Ezek nem érvek, kérek... Ezek tények, amelyeket össze lehet vetni egymással, de ugye, egyetértünk abban, hogy minek? Tóth Ilonka nem *Popieluszko* atya, még kevésbé Witold Pilecki, és hát már megbocsáss, de te sem vagy Andzej Wajda vagy... Nincs harag?... Nincs ezen mit rágódni, Magyarország nem Lengyelország ugyebár... Ezek a gondolatok meg amúgy sem vezetnek sehová...

(2014. december 9.) *Jó napot...* Verebes Ernő dramaturg vagyok, Szilágyi Andort keresem... Üdvözlöm, én vagyok... A Nemzeti Színházból telefonálok... Vidnyánszky Attila olvasta azt a forgatókönyvet, amit Tóth Ilonka tragédiájáról írt, és beszélni szeretne magával... Lehet erről szó?... Hogyne... Bármikor... Köszönöm...

A

F. M. DOSZTOJEVSKIJ

K R O

K O

D I

L U S

Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij

(Moszkva, 1821 – Szentpétervár, 1881)

Egy moszkvai szegénykórházban született, ahol apja orvosként dolgozott, másodikként egy nyolcgyermekes családban. Édesanyját 16 éves korában elvesztette. Legmegrázóbb fiatalkori élménye a kegyetlenségéről ismert apjának halála volt, akit a jobbágysági agyonvertek. Családja ezután teljesen széthullott.

Hadmérnöki tanulmányait nem fejezte be, érdeklődése korán az irodalom, a publicisztika és az akkori politikai-filozófiai mozgalmak felé fordult. A *Szegény emberek* című első művével (1848) rögtön ismertté vált.

1849-ben felségárulás vádjával halálra ítélték. Több társával együtt a vesztőhelyen kegyelmet kapott, és Szibériába száműzték. 1859-ben visszaköltözött Szentpétervárra. Állandó adósságai, játékszenvedélye és zilált magánélete ellenére az 1860-as évek közepétől egymás után írta nagy formátumú regényeit: *Bűn és bűnhődés*, *A játékos* (1866), *Félkegyelmű* (1868), *Ördögök* (1872), *A kamasz* (1875), *Karamazov testvérek* (1880).

Vaszilij Perov portréja (1872)

TRÉFA ÉS VITA

Fjodor Dosztojevszkij és A krokodilus

„Az orosz irodalom értelme Dosztojevszkij és Tolsztoj. A két óriás közös vonása az olvasó szempontjából, hogy műveiket másképp olvasuk, mint más írókét: nem az irodalmat »élvezzük« bennük, hanem úgy érezzük, valami sokkal komolyabb és felelősségteljesebb dologgal foglalkozunk. Valamivel, ami a lelkiismeret-vizsgálathoz hasonlít” – Szerb Antal szavai érzékletesen írják le Dosztojevszkij világirodalmi jelentőségét.

Leginkább a „fantasztikus realizmus” elnevezést használta saját írói látásmódjának meghatározásához, mégis leginkább a realista és mélylélektani ábrázolás mesterének tekintik. Ezt „igazolják” leghíresebb regényei: *Bűn és bűnhődés*, *Félkegyelmű*, *Ördögök*, *A kamasz*, *Karamazov testvérek*.

A befejezetlenül maradt, de 1865-ben az *Epoha* (Korszak) című folyóiratban publikált *A krokodilus* Dosztojevszkij kevésbé ismert művei közé tartozik, ugyanakkor stílusában megcsillantja az író különleges, szatírába hajló filozofikus humorát. Kosztolányi Dezső erről így írt a Nyugatban: „Egyáltalán nem csodálkozom, hogy a »Raszkojnyikov« és »Karamazov testvérek« írója született humorista is, mert tragikum és humor egytestvér – csak kifejezésbeli különbség van köztük... Dosztojevszkij humora: szívrávrány a reménytelen, téli égen... az éjszaka nevetése...”

A férfiről, akit egy krokodil megevett – ez volt a kisregény eredeti címe, és később Dosztojevszkij azt mondta: csupán „tisztán irodalmi tréfának” szánta. De már a kortársak is inkább vitriolos gúnyiratként

olvasták. Célkeresztjében az akkori orosz nihilisták, liberálisok, utópista szocialisták (különösképpen Nyikolaj Csernisevszkij) eszméi álltak. Velük Dosztojevszkij szenvedélyes politikai-filozófiai vitát folytatott, aminek szinte valamennyi művében megtaláljuk a nyomát.

A krokodilus születésének idején életének egyik legnehezebb szakaszát élte: felesége megbetegszik, állandó pénzzavarral küzdenek. Alkotói szempontból is fontos időszak ez: már megjelent az életmű fordulópontját jelentő elbeszélés, a *Feljegyzések az egerhyukból* (1864), és hozzáfogott a világhíret megalapozó nagyregény, a *Bűn és bűnhődés* írásához. Eközben a világra és korának politikai-társadalmi eseményeire figyelve, formai kísérletként egy groteszk történet – *A krokodilus* – megírására fogott. Visszaemlékezéseiben rögzíti a történet valós kiindulópontját: 1864-ben „valami német ember krokodilt mutogatott pénzért” Szentpéterváron, ami egy „szatirikus-fantasztikus elbeszélés megírására ihletett, Gogol *Orrjának* mintájára”.

Gogol a nagy előd, és ez a hivatkozás is csak megerősíti a közismert Dosztojevszkij-féle irodalmi bonmon-t: „*valamennyien Gogol köpönyegéből bújtunk elő*”.

A történet szerint Ivan Matvejicset, a pétervári csinovnyikot egy hatalmas krokodil váratlanul lenyeli, ám ő nemhogy meghalna, de – mindenki legnagyobb meglepetésére – kifejezetten örül új helyzetének. A hüllő gyomrából ugyanis világosságot és új eszméket hirdethet polgártársainak. Mint mondja: „Elég csak elkülönülni valahol, vagy belekerülni egy krokodilba, máris megteremtődik az egész emberiség számára a paradicsomi lét lehetősége.”

plakát: GÁL BARBARA (a Képzőművészeti Egyetem hallgatója)

DOSZTOJEVSZKIJ KAFKA BŐRÉBEN

Valerij Fokin rendező

Hirtelen egy abszurd helyzet válik normává, és mi teljes egészében elfogadjuk a világ örülségét – mondja Valerij Fokin, aki Dosztojevszkij nálunk ismeretlen művét, *A krokodilust* állítja színre. Az ősbemutató rendezőjével beszélgettünk, és bepillantottunk egy próbájára is.

Bár magyarul olvasható, de jobbra mégis ismeretlen Dosztojevszkij-mű *A krokodilus*. Miért pont erre esett a választása?

– A kérdésben ott rejlik a válasz: épp az ismeretlensége miatt. Rádásul soha, sehol nem állították színpadra, Oroszországban is csak egy próbálkozásról tudok. Pedig elképesztően aktuális történet! Dosztojevszkij zsenialitását bizonyítja, hogy valami olyasmiről írt, amit nagyon mai-nak érzünk, és ami az ő korában még a jövőről szólt: arról az életérzésről, hogy az irracionalitás mindennapossá válik. Az egyébként szürke életet élő és teljesen érdektelen főhősünk azzal kerül a figyelem középpontjába, hogy lenyeli egy krokodil. És ahelyett, hogy meghalna, prédikálni kezd a fenevad gyomrából. Csodák csodája, mindenkit érdekel, amit összehord. Hirtelen ez az abszurd helyzet válik normává, és mi elfogadjuk a világ örülségét.

Mit rejt Dosztojevszkij kevésbé ismert arca?

– Nagyon erősen különbözik a megszokottól. Ebben a kisregényben tragikomikus hangot üt meg, ami néha abszurdba csap át. Ez néha Káfkára, néha Mrozekre emlékeztet. Ha így nézzük, Dosztojevszkij bizony az abszurd műfaj előfutára volt. Az olyan nagy klasszikus regények, mint a *Bűn és bűnbódás*, *A Karamazov testvérek* vagy *A félkegyelmű* fényében igen váratlan ez a hangütés. Ha nem árulnánk el, hogy ő írta, sokan el se hinnék.

Tényleg nem a humor jut róla az eszünkbe!

– Valóban nem. Ugyanakkor Dosztojevszkij tehetsége nagyon sokszínű volt. Van néhány fantasztikus-szatirikus műve, *A krokodilus* mellett *A hasonmás* a legfontosabb.

Második rendezése ez Magyarországon, a Pécsi Nemzeti Színház után most a Nemzeti társulatával dolgozik. Milyenek a magyar színészek?

– Nagyon sok helyen megfordultam már a világban, sokféle társulatot megismertem. Úgy tűnik, hogy a különbözőségek és sajátosságok ellenére a tehetséges színész valahogy minden országban ugyanolyan. A tehetség nem országfüggő. Az ideális színész – és sok ilyenrel találkoztam Magyarországon – egyszerre uralja a belső átélést és a külső technikát, meggyőződéssel és magabiztosan játszik. Ettől lesz hiteles. Sokszor az okoz nehézséget, hogy egy színész csak a technikát mutatja a megfelelő belső átélés nélkül. Az oroszok is ilyenek néha: nagyokat zokognak a színpadon anélkül, hogy belül bármi is történne, és úgy gondolják, ez a színjátás legmagasabb foka. A néző meggyőzéséhez nem elég „technikázni”.

A próbákön aprólékosan építi fel a színészekkel a jelenetet. Nemcsak magyaráz, hanem előjátssza, amit látni akar. Ennyire hisz a részletekben?

– Nem tudok másként dolgozni. Minél részletesebben ki kell dolgozni az előadás szövegeknyvét, de arra is törekedni kell, hogy a színész kapjon egy igen aprólékosan kidolgozott „belső” partitúrát is. Az már az ő dolga, hogy azt miként csiszolja tovább. Akkor lesz jó az előadás, ha a két „szövegeknyv” találkozik. Nem szeretem a pontatlanságot, de a nagyvonalúskodást sem. Se a rendezőnek, se a színésznek nem áll jól. Sokszor látni ilyet: bármi megtörténhet a színpadon, lehet így is, meg úgy is, de én ezzel nem tudok mit kezdeni. Gyakran a néző sem. A jó előadás olyan, mint egy zenei mű. Ha nem is halljuk előadás közben a darab zeneiségét, de az egész, jelenetről jelenetre, mégis így épül fel,

Valerij Fokin

(1946) rendező, színházigazgató. Oroszország Nemzeti Művésze, és még számos magas állami kitüntetés birtokosa, többek között Lengyelország Érdemes Művésze. Tanított Moszkvában és Krakkóban. 1991-ben alapította meg a moszkvai Mejerhold Központot, a város egyik legjelentősebb kortárs művészeti intézményét, amelyet két évtizeden át vezetett. Ma az 1756-ban alapított szentpétervári Alekszandrinszkij Színházat igazgatja. 2006 óta az Orosz Föderáció elnöke mellett működő kulturális és művészeti tanács tagja. Két alkalommal is megkapta a legrangosabb orosz nemzeti színházi fesztivál, az Arany Maszk díját. Az első Madách Nemzetközi Színházi Találkozón (MITEM) *A játékosból* készült Dosztojevszkij-adaptációja volt látható *Zéró liturgia* címmel, és Gogol *Háztűznézője* vendégszerepelt a Nemzetiben.

Kilátás a krokodil gyomrából – Horváth Lajos Ottó

Szarvas József

minden a helyén van, a tempó, a ritmusváltások. Mintha kottából játszánánk. Természetesen itt is megvan az interpretáció szabadsága, és az már a zenészen múlik, mennyire tartja ki a csendet két „tétel” között. Ha viszont nem vagyunk pontosak, akkor szétcsúszik az egész.

Nagy szerepet kap az előadásban a vetítés.

– Ha vetítés vagy más technikai bravúr nélkül is működik egy előadás, akkor semmiképpen sem szabad használni efféléket. Felesleges. Néha a diákjaim dicsekszenek vele, hogy milyen sokszor használtak videót. Miért? – teszem fel nekik a kérdést. Hát mert ettől olyan mai, olyan korszerű – mondják. Tévedés! Én ritkán alkalmazom, mert túl hamar vált trendivé, megszokottá, és így bizonyos értelemben érdektelen lett. Most viszont elkerülhetetlen, hogy használjuk a filmes technikát, hiszen valahogy meg kell mutatnunk, hogyan él és virul hősünk egy krokodil gyomrában.

Jön még Magyarországra rendezni?

– Erre most nehéz lenne válaszolni. Az biztos, hogy nagyon jó a színházaink közötti együttműködés. Kétszer szerepeltünk a MITEM-en, és a Nemzeti grandiózus *Johanna a máglyán* című előadása és a *Mesés férfiak szárnyakkal* látható volt az Alexandrinszkijben. Szeptember elején mutattuk be nagy sikerrel Vidnyánszky Attila rendezésében a *Bűn és bűnbödet*, amit szeretnénk majd elhozni tavasszal a MITEM-re. Mint ahogy arról is szó van, hogy *A krokodilus* Pétervárra utazik. De már arra is kaptunk meghívást, hogy a két előadást egy harmadik fesztiválon mutassuk be külföldön. Vagyis folytatódik az együttműködés. A többi meglátjuk...

Kristán Attila és Blaskó Péter

Előjátsszik a rendező

SZEXGÉPBŐL POLITIKUS

A krokodilus próbáján jártunk

– Valahol a hal és a nyúl között. Olyan az íze – magyarázza Olt Tamás, hogy el tudjuk képzelni, milyen is lehet a thaiföldi krokodilhúsból készült hamburger. Ő a nászútján kóstolta, nem is nagyon hagyhatta ki a lehetőséget, ha már egyszer olyan darabban játszik, amelyben ugyan fordítva történik mindez: egy krokodil nyeli le a jóra való hivatalnokot, Ivan Matvjevicsét. A Horváth Lajos Ottó által alakított figura életben marad a krokodil gyomrában, és onnan kezdi terjesztetni különféle világjobbító nézeteit. Azt a figyelmet, amit a szürke, senkit sem érdeklő Matvjevics korábban nem kapott meg a világtól, lenyelt állapotban igencsak kiélvezi, és fényes politikai karrier elé néz. Ám míg a fenevad gyomrában éli világát, váratlan dolgok történnek...

A próbán épp a „Házibarát” elnevezésű jelenet közepébe csöppennünk. Matvjevics kétségbeesett felesége (Tóth Augustza) a házibaráttá előlépő Andrej Joszifovics (Olt Tamás) karjaiban próbál vigasztalódni.

A rendező, Valerij Fokin könnyedén rajzolja fel a figura jellembeli változását Oltnak: eddig egy szexgép voltál, most meg filozófus leszel, világos? Vagy inkább topmenedzser. Az alkalommal élő és visszaelő politikus. Joszifovics ugyanis kihasználva a férj „távollétét”, nemcsak a feleségre csap le, de a férj felemelkedésében bízva máris titkos tanácsosként, miniszterjelöltként tekint magára. Matvjevics, a férj filmen tűnik majd fel a háttérben, ahogy a hulló gyomrából lesi tehetetlenül az ellene folyó kinti ármánykodást.

Fokin igen aprólékosan építi fel a jelenetet a színészekkel. Odafigyel minden árnyalatra, a test minden apró mozdulatára. Ebben Igor

Kacsajev koreográfus segít neki, aki olyan szépen és zengzetesen beszél oroszul, mintha egész oratóriumok kelnének életre a torkában. A házibarát gesztusaitól jutunk el tehát az éppen születőben lévő politikus önteltségéig. A jelenet végén Olt még improvizál egyet. Az ígéretzőnbe gyorsan becsempészi a magyar valóságot is (többek között megígéri, hogy eltörli az inflációt).

Kár, hogy nem hívhatjuk fel a szerzőt, veti közbe Fokin, vajon ő mit gondol a beillesztett mondatokról. Beleegyezne vagy hevesen tiltakozna? És akkor azt is meg lehetne kérdezni Dosztojevskijtől, mi is legyen a darab vége, hiszen a kevésbé ismert kisregényét nem fejezte be.

– Levelek, naplóbejegyzések alapján maga a rendező állította össze a lehető legvalószínűbb végkifejletet. Reméljük, hogy ez a verzió áll a legközelebb a szerző meg nem valósult szándékához – magyarázza Kozma András dramaturg, aki *A krokodilus* új fordítását készítette, és aki a tolmács szerepét is betölti a próbákban.

– Pengeélen táncol a stílus, és pengeélen táncolunk mi is. Egyszerre játszunk szatírába hajló komédiázást és drámát. Minden jelenet mögött az igazságkeresés szenvedélye áll – mondja Tóth Augustza. Mindennek tüpontosnak kell lennie, mert a jeleneteket Fokin gyors ritmusváltásokkal teszi még dinamikusabbá. Néha épp a jelenet közepén váltanak hangot és stílust, ami nagyfokú koncentrációt követel a színészekről.

A próba második felében előrébb ugunk a történetben. Azon a jeleneten dolgoznak, melyben a lenyelt hivatalnok józan gondolkodá-

A feleség és a házibarád – Tóth Augusztina és Olt Tamás

A krokodil foglya – Horváth Lajos Ottó, a férj

sú barátja, Szemjon Szemjonovics (Kristán Attila) próbál alkut kötni a krokodilus német tulajdonosával (Szarvas József). Szeretné megvenni a hüllőt és benne a barátját, ám a kiváló üzleti érzékkel rendelkező német egyre feljebb srófolja az árat, a pénz mellett már kőházat és ezredesi rangot követel magának. Itt is lesznek gyors ritmusváltások, hiszen Szemjonovics a hitetlenkedő letaglózottságtól jut el pillanatok alatt a tehetetlen dühig, és végül grabancon ragadja a németet.

– Próbáld meg egy kicsit svejkesen – tesz javaslatot a rendező Szarvas Józsefnek, akinek még akkor is lábujjhegyen kellene pipiskednie, amikor Kristán már elengedte.

– Az menni fog – feleli Szarvas mosolyogva. – A főiskolán játszótam Svejket.

A „svejkesen” instrukció persze csak igazodási pont, Szarvas jól adja a megriadó és megalázott idegen figuráját a dosztojevszkiji atmoszférában.

Újra és újra elpróbálják a jelenetet. Fokin mindig finomít valamit, megfontolja a színészek ötleteit is. Amikor aztán olyan hőfokon szikrázik fel az indulat, amivel elégedett, kurtán bólint. Harasó, mondja, rendben! Jöhet a következő jelenet...

Az interjút és a riportot készítette:
PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Fjodor Dosztojevszkij:

A krokodilus

Fordította: KOZMA ANDRÁS

Ivan Matvejevics – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Matvejevics felesége – TÓTH AUGUSZTINA ■ Szemjon Szemjonovics – KRISTÁN ATTILA ■ Nyina Pavlovna – SZÜCS NELLI ■ Anna Petrovna – SÖPTEI ANDREA ■ A Krokodil tulajdonosa – SZARVAS JÓZSEF ■ Tyimofej Szemjonovics – BLASKÓ PÉTER ■ Andrej Joszifovics – OLT TAMÁS

továbbá: Berettyán Sándor e. h., Ferenci Attila, Gaál Natália, Kacsúr András, Kacsúr Andrea, Sótér István, Stefánszky István e. h., Szabó Imre, Szabó Sebestyén László, Tarpai Viktória, Vass Magdolna

Díszlet, jelmez: Szemjon Pasztuh // Zene: Anton Ikhontov // Dramaturg: Kozma András // Koreográfus: Igor Kacsajev // Videó: Aszja Muhina // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Rendező: Valerij Fokin

mikor? hol?

Ősbemutató: 2016. október 7.

további előadások: október 8., 21. – 19 óra, október 9. – 15 óra

Nagyszínpad

INGMAR BERGMAN

HORVÁTH LAJOS OTTÓ

GYÖRGYI ANNA

TÓTH AUGUSZTA

SCHNELL ÁDÁM

SZARVAS JÓZSEF

Ingmar Bergman

(Uppsala, 1918. – Fårö, 2007)

Svéd író, színházi és filmrendező, nemzeti kincs. Önéletrajzi írásai és filmjeiben gyakran visszatérő alak lutheránus lelkész apja. Bergman már 19 évesen elhagyta a családi otthont, 26 évesen kinevezték a helsingborgi színház igazgatójának, három év múlva székhelyét Göteborgba, majd Malmöbe tette át. Itt talált rá filmes színészi gárdájának alapembereire. Minthogy később filmrendezőként védjegye lett az arcközei beállítások használata, Bergman-színésznek lenni fogalomná vált. A leghíresebbek: Max von Sydow, Bibi Andersson, Erland Josephson, Liv Ullmann.

Életműve rendkívül gazdag. Az 1950-es évek végén született, az élet és halál alapkérdéseiről, a csoda lehetőségeiről szóló *A hetedik pecsét*, *A nap vége* és a *Szűzforrás* után következik az istenkereső trilógia: a *Tükör által homályosan*, az *Úrvacsora* és *A csend*. A modernista *Personával* (1966) új alkotói korszakot nyitott. Ekkor született a *Szenvedély* (1969), és ennek a periódusnak az ikonikus alkotása volt a *Jelenetek egy házasságból* (1973). A *Fanny és Alexander* című, 1982-es nagyszabású családtörténete felfogható összegzésként is, amely után bejelentette visszavonulását.

BARÁTOK, SZERETŐK, TITKOK

Ingmar Bergman és a Szenvedély

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy sziget. De nem csak olyan tényleges, víztől ölelt parti szikla, hanem képletes is, ami az ember lelkében él. Ahova, ha megbántódik, visszavonul, és kizárja a világot. Becsukja az ajtót, és a világ kint reked, minden zűrzével, zajával együtt.

Nos, egy ilyen kis szigeten élt, halt és alkotott egy nagy, magas rendező, bizonyos Bergman. Sok felesége volt, sok szerelmet, szakítást megélt, sok filmet forgatott. Bennük van a világ is, ő is.

Egyet közülük, a *Szenvedélyt* játsszuk a Nemzetiben.

Színről színre. Vaskos kötet: fekete gerinc, fehér betűkkel. A nyolcvanas években minden könyvespolcon volt egy. Olyan biztos pontja volt az értelmiségi létnek, mint a szextáns a tengerésznek. Ingmar Bergman. Filmnovellák, forgatókönyvek. A címek ridegek, fájdalmasak, távoliak, mintha túlvilági karcok volnának őket fényes fémtükörbe. *Persona*. *Ritus*. *A csend*. *Szenvedély*. *Suttogások és sikolyok*. *Tükör által homályosan*. Éreztük, hogy rólunk szólnak, kevés szóval, hosszú feszült csendekkel. Rólunk, meztelen, társas magányba zárt lényekről.

A *Szenvedély* című filmet Bergman 1969-ben forgatta Fårö szigetén. Fårö (szó szerint Juh-sziget) egy apró sziget Svédországban, a Balti-tengerben, Gotlandtól északra. Bergman szigete. Itt élt 1960-tól 2007-

ben bekövetkezett haláláig. A film két kisiklott életű és átmenetileg egymásba kapaszkodó emberről, egy férfiről és egy nőről szól. Meg egy jómódú, gyerektelen házaspárról, Elisről és Évaról. Barátok, szeretők. Kapcsolataikat félve titkolt, elfojtott élethazugságok feszítik. Körülöttük a sziget csendje, nyugalma. Aztán egy nap váratlan és értelmetlen kegyetlenkedés történik: háziállatokat öldös le valaki. Kutyát, birkát, lovat. A közhangulat egy ártatlan ember, Johan ellen fordul. A két történet nem függ össze. De az erőszak légkörében az önigazolás is végzetes.

Ingmar Bergman a filmkészítői munkássága mellett jelentős színpadi szerző, rendező és író is. Precízen kidolgozott forgatókönyveiből Magyarországon is több színházi előadás született. A *Szenvedély* ősbemutató, színpadon még nem játszották. A filmnovella és az eredeti dialógusok alapján készült a Nemzeti Színház előadása. Ez lesz a 305. Bergman bemutató a világon.

Nagy András, az operatőr 24 tekercs régi jó filmmel, egy fekete bőrtokos fényképezőgéppel elindult Fårö szigetére a Nagy Komppal, majd a Kis Komppal, hogy a *Szenvedély*hez fényképeket készítsen. A szigetről, az egyedüllétről, Bergman fényeiről. És ha András megszomjazik, olyan kétszáz koronással fizet a sörért, amin Bergman képe látható. Ez egy mai, teljesen igaz – mese.

KISS CSABA

plakát: CZAKÓ ZSOLT

Olvasópróba...

ÉLETSZIGETEK

Kiss Csaba rendező

„Ki kell mondani, meg kell mutatni azt, amit gondolunk. Akkor is, ha nem vonzó. Ha kellemetlen. Nem kell félni a tiszta mondatoktól a színpadon.” Kiss Csaba rendező mondja ezt, aki életünk alapkérdéseire keres válaszokat Ingmar Bergman nyomán.

Nyáron, miután befejeződtek a *Szenvedély* próbái, és megvolt egy zárt-körű előbemutató, egy hónapot töltött Fårö szigetén. Itt élt Bergman, itt készült a *Szenvedély* című film is. Az ott tapasztaltak miatt változik majd még az előadás az októberi premierig?

– Egy ilyen élmény után sok minden letisztul az emberben. A *Szenvedély* című filmnovella az együttéléstől, a magányról, a keresésről, a másik emberben való hitről szól. Bár beszélnek istenről, de nem tételes vallási felvetésről van szó, inkább arról, létezik-e valamiféle magasabb rendű létezés, egy abszolútum, amihez az életemet kötöm. Van-e az emberi életnek célja, amire törekedni kell, vagy pedig élünk egyik napról a másikra, aztán meghalunk.

És melyek a bergmani válaszok?

– Egyik főszereplőnk, Anna a vele történt súlyos tragédiák ellenére hit-tel él, és azt vallja, hogy szenvedély nélkül nem lehet élni, mert úgy az élet tartalmatlan. Ezzel szemben a darabbéli Andreas úgy érzi, ő már megpróbálta és nem sikerült. Kettejük eltérő meggyőződése erős válaszítás elé állítja a nézőt. Ellenpontként pedig ott van Elis és Éva élete: egy jó módú, sikeres, gyerektelen házaspár, akik egyre kétségbeesettebben keresik a páros vagy magányos boldogulás útjait. Az igazi történe-

tet, a szenvedélyt. Ez konfliktusokhoz, rossz kompromisszumokhoz vezet. A darab a férfi-nő viszony különböző szintjeiről, mélységeiről szól. Milyen szerepet játszik a nő a férfi életében és viszont? Azért kapaszkodunk egymásba, mert így könnyebben telnek a napok, vagy sikerül felemelni a létezését egy másik szintre? Alapkérdések. Ezért is volt meghatározó számomra a fåröi utazás, mert sokszor érzem, hogy a jelenlegi kaotikus világban már nem látom tisztán, mi fontos és mi nem. Összszavarodtak a dolgok. A mindentől távoli Fårö szigetén, ahol csend volt és nyugalom, élvezhettem szó szerint az elszigeteltséget, ahol Bergman házában dolgoztam, gyakran „szembejött” velem a kérdés: mire is megy ki ez az egész élet? Hogy mire jutottam ezzel a felvetéssel, az remélem, meg fog látszódni az előadásban.

Hogyan?

– Bergman nem engedi mellébeszélni az embert. Ki kell mondani, meg kell mutatni azt, amit gondol. Akkor is, ha nem vonzó. Akkor is, ha kellemetlen. Nem kell félni a tiszta mondatoktól a színpadon. Nem kell idézőjeleket kitenni, és ironikus gesztusokba csomagolni a súlyosabb kérdéseket. Vállalni kell a gondolkodás esztétikai következményeit.

... próba (Györgyi Anna, Lovass Ági ügyelő, Schnell Ádám, Kiss Csaba)...

... és az előadás (Horváth Lajos Ottó és Györgyi Anna)

Bergman életében valós helyszín volt a sziget, de mit jelent ez az előadásban?

– Természetesen az egyedülletet, amikor az embert egy tenger választja el a világtól. Ezt képeztük le Berzsényi Krisztinával az előadás díszletében is: hiszen a játék egy nézők által körülölelt színpadon zajlik, és fontos érzékeltetni, hogy ide megérkeznek s innen elutaznak az emberek. Akik pedig ott vannak, azok életként, sorsként választották a szigetet. Az előadásunk fő problémája éppen ez: mi van akkor, ha az üresség győz? Másként fogalmazva: mennyire vagyunk jelen a saját életünkben? És Nagy András Fárón készült és az előadásban látható fotográfiái is ezt az életérzést járják körül.

Amikor a 70-es évek elején a svéd tévé vetítette a *Jelenetek egy házasságból* című Bergman-sorozatot, szinte kiürültek az utcák Stockholmban. Mennyire korszerű manapság egy hasonló hangvételű kamardráma?

– Amikor terveztük az előadást, többször beszélünk arról Vidnyánszky Attilával, hogyan fogja a magyar közönség megemészteni Bergman hűvös, szinte geometrikus, távolságtartó világát. Mi nem ilyenek vagyunk. Nem így működünk. Én abban bíztam, hogy a mi

Szenvedélyünkben sokkal több derű és emberség lesz, mert a színház eleve melegebb médium a filmnél. A színházi néző érzi a színészi jelenlétet, ezáltal közvetlenebb a kapcsolat a játék és közte. Egyébként a svéd távolságtartásról annyit: akikkel Fårö szigetén találkoztam, nagyon nyílt, őszinte, barátságos emberek voltak. Szigetlakók.

És mitől élnek ma Bergman évtizedes felvetései?

– Az 1970-80-as években foglalkoztam Bergmannel, amikor a csúcson volt. Azóta eltelt harminc év, a világ pedig a feje tetejére állt. De amikor nemrég újraolvastam a műveit, szíven ütött gondolkodásának világossága, és úgy éreztem, hogy ez nekem, nekünk ma hiányzik. Ha akarom, a miénk egy filozofikus, kérdésfelvetős előadás, mert szerintem van igényünk arra, hogy időnként alapkérdéseket is feltegyünk. Persze magamból indulok ki, számomra roppant üdítő volt Bergmannel foglalkozni, mert olyan érzés volt, mintha valaki hirtelen a lényegre kérdezne rá.

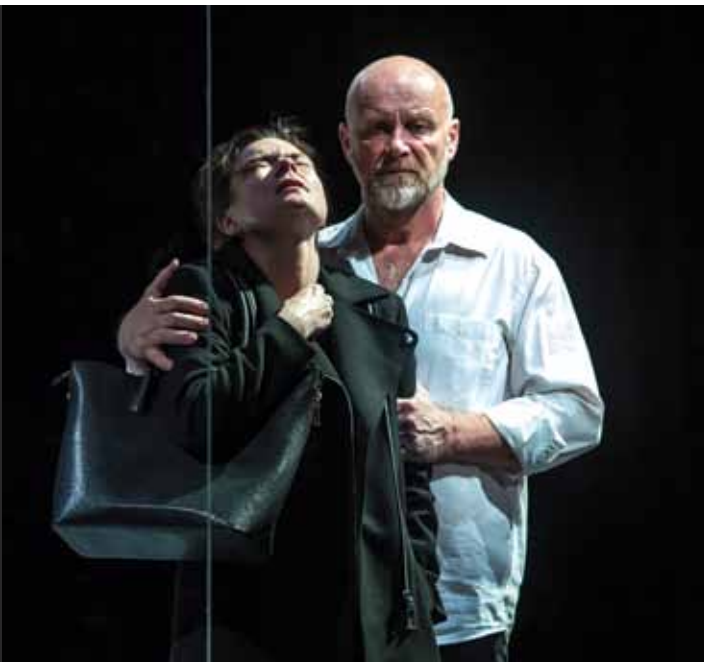
LUKÁCSY GYÖRGY

ANDREAS Winkelman

Halott vagyok, Anna. Nem, nem vagyok halott, ez így nagyon melodramatikus. Egyáltalán nem vagyok halott, de nincs bennem semmi önbecsülés. Tudom, hogy ez nevetséges és nagyképű kijelentés, hiszen ki van ma tisztában önmaga értékével. Rengeteget papolunk a szabadságról, Anna. Pedig a szabadság mérge. Kábítószer.

Azért használjuk olyan gyakran, hogy elviseljük az életet. Én szabad vagyok, és mi értelme. Néha azt érzem, hogy belefulladok az életbe. Nem utazhatunk el innen. Bárhova utaznánk is, bárhova kerülnénk is, mindig itt volnánk ezen a szigeten. *(Részlet az előadásból)*

Anna, **ANDREAS**

ANNA Fromm

Uram, azelőtt a közeledben éltem. Kinyújtottam a kezem a sötétben, és megérintettelek! Büntetted, és tudtad, miért. Kegyelmedbe fogadtál, és én nyugalmat nyertem. Távol tetőled nyugtalan vagyok és űzött, nincs biztonságom. Igyekszem mindig helyesen cselekedni, de hibázom. Őszinte akarok lenni, de hazugságban élek. Tisztán szeretnék látni, mégis zavaros sötétségben tapogatózom.

Uram, könnyörülj rajtunk. Hallgasd meg szavunkat, ne fordulj el tőlünk. Ha szégyelled teremtményedet, és el akarod pusztítani, ne ilyen lassan tedd. Vessd ki a Földet pályájáról, zuhanjon a semmibe, tűnjön el tekinteted elől. Oltsd ki a fényt, némítsd el a sikolyt, semmisíts meg valamennyiünket egy szempillantás alatt.

Szabadíts meg, Istenem, önmagamtól, szabadíts ki börtönömből, szabadíts ki az élet lázterhes poklából. *(Részlet a filmnovellából)*

ANNA, Andreas

EVA Vergérus

Borzasztó dolog, amikor az ember egy napon ráébred, hogy az élete értelmetlen. Hogy nincs rá szüksége senkinek, pedig ő ott van, és két kézzel adna. Annyi mindent tudnék csinálni, annyi mindent tervezek. Aztán beszélek Elisszel, és ő azt mondja, hogy nem, ne azt csináljam, hanem valami mást. Így aztán minden füstbe megy... nem, nem szabad Elist hibáztatnom, nincs igazam. Nekem semmi sem sikerül. *(Részlet az előadásból)*

EVA, Elis, Andreas, Anna

AZ ÉLET-SZIGET LAKÓI

Ingmar Bergman rövid jellemzést írt a *Szenvedély* öt szereplőjéről. A színészek – Max von Sydow, Liv Ullmann, Bibi Andersson, Sigge Füst, Erland Josephson – a filmben meg is fogalmazták érzéseiket „saját” szavaikkal. Ezekből a szövegekből és az előadásban elhangzó szerep-mondatokból válogattunk. Kik is ők, a *Szenvedély* figurái?

Ingmar Bergman

Szenvedély

Fordította: Kúnos László

Andreas Winkelman – HORVÁTH LAJOS OTTÓ I
Anna From – GYÖRGYI ANNA m. v. I Elis Vergéus
– SCHNELL ÁDÁM I Eva Vergéus – TÓTH
AUGUSZTA I Johan Andersson – SZARVAS JÓZSEF

Díszlet-jelmeztervező: Berzsenyi Krisztina //
Dramaturg: Kulcsár Edit // Fotó, fények: Nagy András
// Zene: Palotai Zsolt // Ügyelő: Lovass Ági // Sógó:
Sütő Anikó // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Színpadra alkalmazta és rendezte: KISS CSABA

mikor? hol?

PREMIER: 2016. október 15.

további előadások: október 16., 18., 24. – 19 óra
Gobbi Hilda Színpad

ELIS Vergéus

A világ esztelenységén keseregni: képmutatás. Az emberi kegyetlenség miatt sópáncodni: komédia. Igazságra és tisztességre hivatkozni: nyavalygás. Embertársaim szenvedései miatt nincsenek álmatlan éjszakáim. Azt mondják, érzéketlen vagyok, és én is így gondolom. Funkcionálok. *(Részlet a filmnovellából)*

Eva, **ELIS**

JOHAN ANDERSSON

Öregszem, Andreas. Régebb úgy szerettem a csendet. Most félek tőle. Reggel is felébredtem, gyengén világosodott. És az éjszakai harsogó vihar után olyan ijesztő mély csend volt. Alig vártam, hogy megszólaljanak a madarak. *(Részlet az előadásból)*

JOHAN, Eva, Elis

A FA

Az Odin Teatret ősbemutatója a Nemzetiben

A Történelem fája növekszik: az élet és a halál táplálja. Körülötte gye-
rekkatonák és imádkozó szerzetesek táncolnak együtt hadvezérekkel,
egy magányos anyával és egy költő lányával, aki gyerekként arról álmo-
dozott, hogy együtt repül majd az apjával.

Két mesélő mutatja be és kommentálja a jeleneteket és karaktere-
ket: a szír sivatagban két jazidi szerzetes elültet egy körtefát, hogy visz-
szacsalogassák az eltűnt madarakat. Nigériában egy anya egy fa árnyé-
kában pihen, amely a felejtés fája – karjaiban egy tökbe rejtve lánya fejét
tartja. Egy európai hadvezér elmagyarázza egy afrikai hadvezérnek,
hogy miért szükségesek az etnikai tisztogatások – az afrikai ezután
emberáldozatot mutat be, hogy a saját gyerekhadserégét sebezhetet-
lenné tegye, mielőtt harcba indulnak. Egy lány a babáival játszik a fa kö-
rül, amit az apja ültetett, amikor ő megszületett, és azon gondolkodik,
vajon a madarak milyennek látják a földet a levegőből.

Ebben az előadásban a Történelem fája végül lehajol a körték súlya
alatt, és otthont kínál a madaraknak, amelyek a nézők feje fölött száll-
nak. De miféle madarak ezek?

Különleges előadással érkezik a Nemzeti Színházba a világhírű
Eugenio Barba társulata, az Odin Teatret, amely a dániai Høstebroban
működő Nordisk Teaterlaboratorium magja. A soknyelvű produkció
létrehozatalában olasz, angol, dán, amerikai, kanadai, indiai, indonéz,
francia, kolumbiai, perui, argentin, brazil, chilei, spanyol, finn, lengyel
és magyar szereplők, közreműködők vettek részt. A próbafolyamatba
az Odin „szentélyében” ezúttal civilek is bekapcsolódhattak (amire ed-
dig nem volt példa), és kérdéseikkel, észrevételeikkel befolythattak a
színpadi történet alakulásába.

Az előadás a høstebro-i bemutató után először a budapesti Nemze-
ti Színházban látható, majd a dániai Ringkøbingben és Wrocławban
az Európa Kulturális fővárosa eseményeinek keretében.

Eugenio Barba társulata tavaly a Nemzeti Színház fesztiváljának, a
MITEM-nek volt a vendége a *The Chronic Life* (*Krónikus Élet*) című
előadásával. A Nemzeti Színház Kiskönyvtára sorozatban olvashatók
Barba írásai a *Hamu és gyémánt országa* című kötetben.

Eugenio Barba

1936-ban született Olaszországban, Gallipoliban nőtt fel. 1954-ben Nor-
végiába emigrált, ahol hegesztőként és tengerészként dolgozott. Közben
francia és norvég irodalomból és vallástörténetből szerzett diplomát az Oslói
Egyetemen. 1961-ben Lengyelországban rendezést tanult a Varsói Állami
Színiiskolában, majd egy év elteltével Jerzy Grotowskihoz csatlakozott, aki
akkoriban a Tizenhárom soros Színház igazgatója volt Opolében. Barba három
évet töltött Grotowski mellett. 1963-ban Indiába utazott, hogy tanulmá-
nyozza a kathakalit, a nyugati világ számára addig még ismeretlen színházi
formát. 1964-ben hozta létre az Odin Színházat, ahol az elmúlt ötven évben
76 produkciót rendezett, a kultúrák sokszínűségét hirdető Theatrum Mundi
Társulattal kiegészülve. 1974 óta kifejlesztett egy olyan egyedi módszert,
amely képes különböző társadalmi rétegek és kultúrák, közösségek és intéz-
mények között hidat teremteni egyetlen színházi előadáson belül.

a képen: Barba és Grotowski

Barba és az Odin

A világhírű Eugenio Barba és társulata, az Odin Teatret tart ősbemutatót a Nemzeti Színházban. A kultúrák, közösségek és intézmények között hidat teremtő rendező budapesti jelenléte világszínházi szenzáció. Az előadás mellett két színésze India és Bali tradicionális színházi világába kalauzolja el a nézőket.

The Tree (A fa)

az Odin Teatret ősbemutatója

Színészek: LUIS ALONSO, PARVATHY BAUL, I WAYAN BAWA, KAI BREDHOLT, ROBERTA CARRERI, DONALD KITT, ELENA FLORIS, CAROLINA PIZARRO, FAUSTO PRO, IBEN NAGEL RASMUSSEN, JULIA VARLEY

Színpadkép és világítás: Luca Ruzza, OpenLab Company // Famodellezés és kivitelezés: Giovanna Amoroso and Istvan Zimmermann, Plastikart // Szoftverprogram: Massimo Zomparelli // Jelmezek és kellékek: Odin Teatret // Zenei vezető: Elena Floris // Technikai vezető: Fausto Pro // Bábok: Niels Kristian Brinthe, Fabio Butera, Samir Muhammad, I Gusti Made Lod // Babafejek: Signe Herlevsen // Dramaturg: Thomas Bredsdorff // Irodalmi szakértő: Nando Tavian // Szöveg: Odin Teatret // Rendezőasszisztens: Elena Floris, Julia Varley

Rendező: Eugenio Barba

mikor? hol?

Magyarországi ősbemutató:

2016. szeptember 30. – 19 óra

további előadások: október 1., 2., 4., 5. – 19 óra

Gobbi Hilda Színpad

Az előadások előtt negyedórával a rendező Eugenio Barba tart ráhangolót

A dán Nordisk Teaterlaboratorium, a lengyel Grotowski Intézet, a Wrocław Európa Kulturális Fővárosa 2016 és a Nemzeti Színház közös produkciója

KONCERT

szept. 27.

Az ismeretlen madár

Lalon fakír életének történetét meséli el angolul és éneklő baul (vagyis bengáli) nyelven Parvathy Baul. A Nyugat-Bengáliából (fővárosa Kalkutta), India egyik keleti államából származó énekes, festő és mesemondó a helyi hagyomány egyik jellegzetes alakját, Lalont idézi meg. Parvathy Baul gyerekkorában zenei és táncképzést kapott, majd képzőművészetet tanult a Kala Bhavanban, Shantiniketanban, a Rabindranath Tagore által alapított egyetemen. 2012-ben létrehozta az első indiai női színházi fesztivált, a Tantiidharit.

mikor? hol?

2016. szeptember 27. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

BEAVATÁS

szept. 28.

A totális színész

I Wayan Bawa színész, a bali-szigeti táncművészet egyik legjelentősebb alakjának fia, a Gambuh, vagyis Bali legrégebbi rituális színházának képviselője. A közönséggel előbb megismerteti a színházi, tánc-, zene- és vokális technikák néhány alapelvét: a testtartást, lépéseket, a bal és jobb oldali pozíciót, a *manis és keras* (lágyság és erő) elvét, a kompozíciót, és mind a női, mind a férfi karakterek érzéseit, majd láthatjuk a jellegzetes maszk-táncot. Beavatás egy távoli világ kultúrájába, amely a 20. századi nyugati színházat megújító Antonin Artaud-ra is óriási hatással volt.

mikor? hol?

2016. szeptember 28. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

A NEMZETI SZÍNHÁZ TÁRSULATA

Bakos-Kiss Gábor

Bánsági Ildikó

Kossuth- és
Jászai Mari-díjas,
a Nemzet Művésze

Blaskó Péter

Kossuth- és
Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész,
a Nemzet Művésze

**Földes László
Hobo**

Kossuth-díjas

Gerlits Réka

**Horváth-Lajos
Ottó**

Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész

**Nagy-Kálózy
Eszter**

Jászai Mari-díjas,
Érdemes és Kiváló
művész

Olt Tamás

Rácz József

Jászai Mari-díjas

Szűcs Nelli

Jászai Mari-díjas,
Érdemes Művész

Tompos Kátya

Jászai Mari-díjas

Tóth Augusztina

Jászai Mari-díjas

Udvaros Dorottya

Kossuth- és
Jászai Mari-díjas

Varga József

Legyen Ön is a vendégünk!

Bodrogi Gyula

A Nemzet Színésze,
Kossuth- és kétszeres
Jászai Mari-díjas,
Érdemes és Kiváló
művész

Farkas Dénes

Fehér Tibor

Kristán Attila

Jászai Mari-díjas

Mátyássy Bence

Nagy Mari

Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész

Schnell Ádám

Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész

Söptei Andrea

Jászai Mari-díjas

Szarvas József

Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész,
a Magyar Arany
Érdemkereszt
kitüntetettje

Tóth László

Töröcsik Mari

A Nemzet Színésze,
kétszeres Kossuth-
és kétszeres Jászai
Mari-díjas, Érdemes
és Kiváló művész, a
Magyar Köztársasági
Érdemrend
Középkeresztjének
kitüntetettje, a Nemzet
Művésze

Trill Zsolt

Jászai Mari-díjas,
Érdemes és Kiváló
művész

*a
Nemzeti Színház
új tagja:*

**Szabó Sebestyén
László**

A társulati portrékat készítette: RÓZSA ERIKA, Szabó Sebestyén László portréját EÖRI SZABÓ ZSOLT fotózta

Szeretettel várjuk előadásainkra!

A 2016/2017-ES ÉVAD ELŐADÁSAI

NAGYSZÍNPAD

premierok

Fjodor Dosztojevszkij: **A krokodilus**

Rendező: VALERIJ FOKIN

Ősbemutató: 2016. október 7.

Szilágyi Andor: **Tóth Ilonka**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Ősbemutató: 2016. október 25.

Branislav Nušić: **A miniszter felesége**

Rendező: ÁRKOSI ÁRPÁD

Ősbemutató: 2016. december 16.

Michel de Ghelderode: **Képek Assisi Szent Ferenc életéből**

Koreográfus-rendező: BOZSIK YVETTE

Bemutató: 2017. február 24.

Csíkсомlyói passió

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Bemutató: 2017. március 10.

továbbra is műsoron

Edmond Rostand: **Cyrano de Bergerac**

Rendező: DAVID DOIASVILI

Ferenczi György és a Rackajam: **Betyárjáték**

Rendező: SZOMJAS GYÖRGY

Verebes Ernő – Cervantes: **Don Quijote**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Szarka Tamás: **Éden földön**

Koreográfus-rendező: BOZSIK YVETTE

Vörösmarty Mihály: **Csongor és Tünde**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Fekete ég – Molnár Ferenc: **A fehér felhő**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Isten ostroma – Bánffy Miklós nyomán

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

William Shakeperare: **Szentivánéji álom**

Rendező: DAVID DOIASVILI

Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádaszy László – Vincze Zsuzsa: **Körhinta**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Tamási Áron: **Vitéz lélek**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Petőfi Sándor: **János vitéz**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénárd Ödön szövegeiből: **Mesés férfiak szárnyakkal**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Juhász Ferenc: **Szarvassá változott fiú**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

BAJOR GIZI SZALON

premierok

Colm Toibin: **Mária testamentuma**

Nagy Mari önálló estje

A kölyök

Mátyássi Bence önálló estje

továbbra is műsoron:

Marguerite Duras – Vörös Róbert: **Nyáron, este fél tizenegykor**

Udvaros Dorottya estje

Rendező: VÖRÖS RÓBERT

Mezei Mária: **Hoztam valamit a hegyekből**

Tóth Augusztina önálló estje

Rendező: DAVID ZSUZSA

Fedák Sári

Szűcs Nelli önálló estje

Rendező: DAVID ZSUZSA

Osztokján Béla versei: **Hazát és szerelmet keresek**

Farkas Dénes önálló estje

Rendező: FARKAS DÉNES

GOBBI HILDA SZÍNPAD

premierek

Ingmar Bergman: **Szenvedély**

Rendező: KISS CSABA

Ősbemutató: 2016. október 15.

Ivan Viripajev: **Részegek**

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

Bemutató: 2016. november 19.

Katona József: **Bánk Bán**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Bemutató: 2017. május 20.

továbbra is műsoron:

Krúdy Gyula írásai alapján: **Szindbád**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

6

(Anton Csehov: A 6-os számú korterem című elbeszélése alapján)

Rendező: SARDAR TAGIROVSKY

Conor McPherson: **A gát**

Rendező: BÉRCZES LÁSZLÓ

Vladislav Vančura – Ernyei Bea – Galambos Péter: **Szeszélyes nyár**

Rendező: GALAMBOS PÉTER

Petőfi Sándor: **A helység kalapácsa**

Rendező: KINCSES ELEMÉR

Szergej Medvegyev: **Fodrásznő**

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

Anton Csehov: **Három nővér**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Örkény István: **Tóték**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Szigligeti Ede: **Liliomfi**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Zelei Miklós: **Zoltán újrateremtve**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

William Nicholson: **Árnyország**

Rendező: DÉR ANDRÁS

Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert: **Boldogságlabirintus**

Rendező: GALAMBOS PÉTER

KASZÁS ATTILA TEREM

premierek

Földes László Hobo: **A Gulag virágai**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Ősbemutató: 2016. november 12.

Euripidész: **Hippolitosz**

Rendező: ZSÓTÉR SÁNDOR

Ősbemutató: 2017. április 9.

továbbra is műsoron:

Bertolt Brecht: **Galilei élete**

Rendező: ZSÓTÉR SÁNDOR

Földes László Hobo: **Halj meg és nagy leszel**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Weöres Sándor: **Psyché**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Henrik Ibsen: **Brand**

Rendező: ZSÓTÉR SÁNDOR

Márai Sándor: **Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia**

Rendező: ÁRKOSI ÁRPÁD

Földes László Hobo: **Ballada a két sebzett hattyúról**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Földes László Hobo: **Tudod, hogy nincs bocsánat**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Földes László Hobo: **A föltámadás szomorúsága**

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Long-Singer-Borgeson: **SÖR**

(Shakespeare Összes Rövidítve)

angol nyelven

Vörösmarty Mihály

Csongor és Tünde

Csongor – FEHÉR TIBOR ■ Tünde –
ÁCS ESZTER e. h. ■ Mirigy – NAGY
MARI ■ Ilma – SZŰCS NELLI ■ Balga
– SZARVAS JÓZSEF ■ Kalmár –
IVASKOVICS VIKTOR m. v. ■ Fejedelem
– RUBOLD ÖDÖN m. v. ■ Tudós –
BLASKÓ PÉTER ■ Kurrah – OLT
TAMÁS ■ Berreh – RÁCZ JÓZSEF ■
Duzzog – BAKÓS-KISS GÁBOR ■
Ledér – TÓTH AUGUSZTA

Díszlet, jelmez: Nagy Viktória // Dra-
maturg: Kulcsár Edit // Ügyelő: Géczy
István, Lencsés István // Súlyó: Gróf
Katalin // Rendezőasszisztens: Kernács
Péter

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

szepember 26. – 15 óra
október 27 – 19 óra
október 28. – 19 óra

Nagyszínpad

CSONGOR ÉS TÜNDE

Utazás Vörösmarty tér-idő birodalmában és a szerelem mindent átható derűje

– A szerelem csodáját akarom megmutatni Vörösmarty szertelenül játékos drámáján keresztül. Mert most a szerelem derűje a legfontosabb számomra – mondja a *Csongor és Tünde* rendezője, Vidnyánszky Attila. – A derű, ami abból a reménységből fakad, hogy Csongor és Tünde nemcsak egymáséi lesznek, hanem az előadás végén eljutnak egy hosszú út elejére: elkezdődik közös életük. Ha minden csodán, varázslaton, égi pátoszon keresztül ide elérkezünk, és meg tudjuk éreztetni ennek a beteljesedésnek és életbe való indulásnak az örömét, tüztét, ha ebben magára ismer az, aki már túl van ezen, és az is, aki még ennek reményében keresi a párját, akkor megérte ez a nagy színházi utazás. Akkor izgalmas ez a kaland Vörösmarty zseniális elmejátéka által teremtetett furcsa tér-idő birodalomban.

Vörösmarty Mihály a magyar romantika legnagyobb költője. Mindössze ötvenöt év adatott neki, életműve nemzeti örökség és világirodalmi érték. Leghíresebb versei a *Gondolatok a könyvtárban*, *A vén cigány* és a *Szózat*, amely nemzeti imádsággá lett. A Magyar Tudományos Akadémia tagja volt, magyar nyelvészeti munkák társszerző-

je, dramaturgiai és kritikai műveiből fejlődött ki a hazai színikritika. Kortársai a „nemzet ébresztőjeként” emlegették. A költői hivatás közéleti funkció is volt azokban az időkben. Vörösmarty a nemzet haladó erőinek törekvéseivel párhuzamban növelte naggyá a magyar epikát és lírát.

Drámairodalmunk egyik alapműve a *Csongor és Tünde*, amely *Az ember tragédiájával* és a *Bánk bán*nal alkotja a klasszikus magyar drámai triászt. A *Csongor és Tünde* színpadra állítása próbatétel: megtalálni azt a kortárs színpadi formát, amely méltóképpen és szenvedélyesen közvetíti ezt az ősi mitológiából szőtt többdimenziós tündérmesét a boldogságkeresésről. Hol a boldogság? Vörösmarty költői válasza erre a kérdésre: a rideg, szomorú, gyászos éjben „ében maga van csak az egy szerelem.”

Minden idők legderűsebb *Csongor és Tündéjére* készülök – mondta tréfálkozva Vidnyánszky Attila még a próbák idején. Aztán kiderült: sikerült megragadnia ezt az életérzést, amely fájdalmasan hiányzik mindennapjainkból, ám a színházban ott van, és átélhető. A szerelem derűje.

FODRÁSZNŐ

Az elpusztíthatatlan szerelem tragédiája és komédiája

– Irina, a fodrásznő maga a szerelem, a szeretet. Nagyon bátor, hiszen a mai világban félünk azt mondani a másoknak, hogy szeretlek, mert hülyének néznek, mint ahogy ezt a nőt is bolondnak nézik, amiért feltétel nélkül hisz a tiszta és őszinte szerelemben. Kitalál magának egy sztorit egy férfiről, aki a börtönben ül – meséli a *Fodrásznő* címszerepét alakító Szűcs Nelli. – Ennek a férfinak megbocsát, többször is, még a végén is, amikor az meg akarja ölni.

Hogy mi a valóság és mi a képzelet játéka, azt mindenki maga döntheti el, de Szűcs Nelli szerint Irina azért ragaszkodik ehhez a férfihöz, mert ő adja meg neki a szabadság érzését. Vannak az életében más férfiak is: a tűzoltó, de az hiába hoz tévét, hiába van állása, lakása. Vagy ott van Irina első férje, az elvetélt részeges művész, aki csak gyöttri szegény nőt... De hol a szabadság érzése?

– Van valami ebben az Irinában, ami miatt minden férfi ragaszkodik hozzá. Lehet, hogy nem szép, sőt, egy trampli, akármilyen, de sugárzik belőle: a szerelem és a szeretet – mondja Szűcs Nelli, aki alakításáért megkapta a Pécsi Országos Színházi Találkozón a legjobb női főszereplőnek járó díjat 2010-ben.

Az azóta számos nemzetközi fesztivált megjárt *Fodrásznő* egyszerre tragédia és komédia, ahogy az életünk is hol komoly, hol pedig derűs... Az előadásban mindez sűrítetten jelenik meg, hiszen, akárcsak

a szereplők a színpadon, a nézők is a szélsőségek között „ingáznak”: nevetnek és meghatódnak.

„Arra való a művészet, hogy ne haljunk bele az igazságba” – idézi a rendező, Viktor Rizsakov Nietzscht, és egy interjúban arról is beszélt, hogy a világban gyerekek halnak meg, háborúk dúlnak, békésebb helyeken is sok a betegség, a szegénység, a testi és a lelki nyomorúság, ezzel szemben a színházban a szeretetlenség szeretetté, a boldogtalanság boldogsággá válik. A belefedkező néző úgy érezheti magát, mint a kisgyerek, aki pálcájával megtörténté teheti azt, amit csak akar.

– A színház nem a valóság, hanem egyetemes játék. Ha megtörténik az előadás, akkor boldogan távozik a néző akkor is, ha fájdalmas, szomorú előadást látott. Mert igaz és hiteles volt, amit átélt.

A *Fodrásznő* nézőjét a rendező nem kárhoztatja arra, hogy csak a sötétben kukucskáljon. Az előadásnak Rizsakov szerint ugyanis nem a színpadon kell megtörténnie.

– Az izgat, azon dolgozom a színészekkel, hogy a néző a történetek résztvevőjévé váljon, hogy minden az ő fejében, szívében játszódjon le... A színész nem alakít valakit, hanem annak a valakinek, aki a színpadon látható, csak a tolmácsa a néző felé, és ami így létrejön, valójában nem is előadás, hanem beszélgetés a közönséggel: Önökkel.

100. előadás!

Szergej Medvegyev

Fodrásznő

Szereplők: SZÜCS NELLI,
TRILL ZSOLT, TÓTH LÁSZLÓ,
KRISTÁN ATTILA

Díszlet és jelmez: Viktor
Rizsakov

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

mikor? hol?

október 17. – 19 óra

Gobbi Hilda Színpad

CYRANO DE BERGERAC

A kardforgató költő orrkomplexussal és szerelem mindenhatósága

– Cyranonak nincs nagy orra. Egyrészt mert az orr komplexusaink, frusztrációink jelképe, másrészt ma egy nagy orrú Cyrano egyszerűen régimódi lenne. Kizárólag a nagy orra alapján megítélni őt, az csupán a komikus szituációt erősíti – ezt a hatást viszont nagy orr nélkül is el lehet érni. Ráadásul, ha figyelmesen olvassuk a darabot, kiderül: csak Cyrano állítja magáról, hogy nagy az orra, a többiek csupán erre reagálnak. Ebből fakadt az az elgondolásom, hogy Cyrano csupán képzelet, hogy nagy az orra.

Így érvel az előadás rendezője, a grúz David Doiasvili, aki a Nemzeti Színházban futó népszerű *Szentivánéji álom* rendezőjeként már ismert a magyar közönség számára.

Rostand halhatatlan művének Cyranon kívül van még egy fontos szereplője: a nő, Roxane. Ám ebben az előadásban belőle nem egy, hanem öt van.

– Amikor azt gondolnánk, hogy már mindent tudunk egy nőről, akkor egyszer csak csinál valami olyan meglepőt, ami elgondolkodtatja a férfit – mintha egészen más nőt ismert volna eddig. Amikor a *Cyrano de Bergerac*ot olvasom, az az érzésem, hogy Roxane mind az öt felvonásban olyan dolgokat művel, ami meglepő az előzőekhez képest,

mintha már egy másik nő lenne. Ezért lett az előadásban öt Roxane, akik egyszerre is színpadra lépnek.

A színháztörténet egyik nagy sikere a *Cyrano de Bergerac*. 1897-ben a párizsi Comédie Française mutatta be a 29 éves, már nem egy sikeres költői színjáték szerzőjének, Edmond Rostand-nak ezt a romantikus, hősi játékát. A tomboló siker végigszánguldt Európán és az egész világon.

A világirodalomban csak a legnagyobbaknak sikerül olyan legendás figurát alkotnia, mint Cyrano. A kötekedő, nagyszájú, sziporkázóan szellemes párbajhős és költő, az érzelmes szívű, önfeláldozó, csúnyaságában is büszke lovag valóban élt, a 17. században: Savinien Cyrano de Bergerac, egy tehetséges író, a hagyományok ellen lázadó szabadgondolkodó, Molière kortársa és barátja, aki verseket, szatirikus leveleket, színdarabokat, regényeket írt, és félelmetes kardforgató hírében állt. Rostand felismerte, hogy az igazi Cyrano legfontosabb műalkotása maga az élete, és ebből alkotta meg „elevenbe vágó, szellemes” versekkel a szerelem örökérvényű történetét.

És ki ne ismerné a darab híres mondatát: „Mert magamat kigúnyolom, ha kell, / De hogy más mondja, azt nem tűröm el!”

Edmond Rostand:

Cyrano de Bergerac

fordította: Ábrányi Emil

Cyrano – FEHÉR TIBOR ■ Christian – FARKAS DÉNES ■ Roxane – UDVAROS DOROTTYA, NAGY-KÁLÓZY ESZTER, SÖPTEI ANDREA, MIKECZ ESTILLA e. h., ÁCS ESZTER e. h. ■ Guiche gróf – OLT TAMÁS ■ Ragueneau – RÁCZ JÓZSEF ■ Liza, a felesége – KATONA KINGA e. h. ■ Le Bret – KRISTÁN ATTILA ■ Lignière – MÁTYÁSSY BENCE ■ Castel Jaloux, kapitány – TÓTH LÁSZLÓ

továbbá: BARTA ÁGNES e. h., BERETTYÁN NÁNDOR e. h., BERETTYÁN SÁNDOR e. h., BORDÁS ROLAND e. h., FÜLÖP TAMÁS e. h., ROENHELT ZSUZSANNA e. h., SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ e. h., VAS JUDIT GIGI e. h.

Díszlet: David Doiasvili // Jelmez: Bánki Róza

Rendező: DAVID DOIASVILI

mikor? hol?

október 19., 20. – 19 óra • Nagyszínpad

KÖRHINTA

Próza, zene, tánc és „fölszeng benne a szerelem”

Szerelm, föld, házasság, érdekek. Vajon melyik a fontos? A fiatalok boldogsága, vagy hogy – évszázadok paraszti törvénye szerint – egysüljenek a birtokok, amelyek majd megélhetést jelentenek egy új család számára. Szerelm? Lehet-e a pillanat boldogságára jövőt építeni? Erősebb a társadalom, a „földhöz a föld törvénye”, a józan ész, mint két ember egymás-akarása?

– A szerelemért érdemes élni, küzdeni. Hitet lehet meríteni belőle – mondja a rendező, Vidnyánszky Attila. – Ez a *Körhinta* történetének magva. Erről szól a Nemzeti Színház előadása is. Két férfi ugyanazt a lányt akarja. A lányt a szíve a szegényebbhez húzza, míg a szülei a módosabbhoz adnák. A lány a szívére hallgat. Törőcsik Mari úgy emlékszik, hogy Jean Cocteau azt mondta: a *Körhinta* azért nagy film, mert „fölszeng benne a szerelem”. A történet egyszerű, éppen ezért úgy tekintünk a *Körhintára*, mint egy görög drámára. Ismerjük a sztorit, ahogy az ókori színházban is mindenki ismerte a mítoszokat, azok szereplőit, sorsát. Nem lineárisan mesélem el a történeteket, hanem egyfajta mozaikszerűség, párhuzamosság jön létre, ami szándékosan kihagyásos, balladisztikus.

– Vagyunk ötven színészek a darabban, és van negyven táncos. Ha nyolcvan láb a csizmát és a kemény sarkú cipőt odavágja a színpadhoz, az robban. A tánc vadállati – mondja az öreg Patakit alakító Cserhalmi György. – A néptánc nem bír megöregedni. Minél ösibb, annál fiatalabb. Olyan „nyelv” – szemben azzal, amit beszélünk –, amin

Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasy László – Vincze Zsuzsa

Körhinta

Pataki István – CSERHALMI GYÖRGY m. v. ■ Patakiné – SZÜCS NELLI ■ Bíró Máté – IFJ. VIDNYÁNSZKY ATTILA ■ Mari – WASKOVICS ANDREA e. h. ■ Farkas Sándor – FARKAS DÉNES

Közreműködik a Magyar Nemzeti Táncegyüttes

Zeneszerző: Lakatos Róbert // Díslettervező: Mira János // Jelmeztervező és dramaturg: Vincze Zsuzsa // Rendezőasszisztens: Kernács Péter // Súly: Kónya Gabriella // Ügyelő: Dobos Gábor

Társrendező-Koreográfus: ZSURÁFSZKY ZOLTÁN

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

május 4. – 19 óra • Nagyszínpad

egy sor ember egyet akar. Ebben az örvénylésbe ragad bele az előadás. Az életbe!

Mindazok, akik látták a *János vitéz* és a *Johanna a máglyán* rendezését, megtapasztalhatták, hogy Vidnyánszky az érzelmek sodró erejét grandiózus színpadi kompozíciókban viszi színre. A nagyszerű szereposztás mellett a produkció dinamizmusáért a Nemzeti Táncegyüttes felel. Műfajokat átívelő, a prózát, a táncot, a zenét egyesítő költői színházi előadás a *Körhinta*.

Kabaré – elvagyódás két részben

Az előadás az 1920-as, 30-as évek német kabarévilágát idézi fel. Néma-filmszerű koreográfiára, erős színészi karakterekre és fanyar érzésvilágra épülve mutat be egy groteszk, furcsa miliőt. Mindezt olyan zenei háttérrel, mint Kurt Weill, Marlene Dietrich, Max Raabe és a Palast Orchester muzsikája. A darabban megmutatkozik egy hanyatló világ dekadenciája a kabarék társadalomkritikájával, humorával. Ahogy múlik az idő, és a tavaszból nyár, az őszből tél lesz, úgy változik a koreográfia groteszk stílusa melankolikus, szomorkás hangulatúvá. Bozsik Yvette a nyolc év kihagyást követő visszatérése után újra színpadon látható a Zenebohóc szerepében.

Rendező-koreográfus: BOZSIK YVETTE |

szeptember 26., október 22. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad |

Bozsik Yvette Társulat

Férfiak, nők, Fellini

Vannak filmek, amelyek olyanokká válnak, akárcsak legigazabb emlékeink. Ilyen Federico Fellini filmje, az *Országúton*, és alakjai, a kis olasz falvak között utazgató durva vándor-mutatványos, Zampano, és az őt elszántan követő fiatal leány, Gelsomina. A korszakalkotó olasz filmrendezőnek és a híres filmjének emléket állító előadás keretében a Miskolci Balett táncosai a férfi és női kapcsolatok rejtelmeibe kalauzólnak bennünket. Hogyan kerülnek egymás mellé az emberek? Milyen hatalom hatására maradnak együtt, és miért távolodnak el egymástól? A szorongás, a bizalmatlanság, a félelem, milyen kapcsolatokat szül? És honnan származik az a mágikus valami, amit szerelemnek nevezünk?

Táncolják: Kocsis Andrea, Muresan Marian Aurel, Márton Richard János, Mohai Cintia, Szűcs Boglárka, Bánya Mirjam

Koreográfus: KOZMA ATTILA | **október 26. – 19 óra** • Gobbi Hilda Színpad | Miskolci Nemzeti Színház – Miskolci Balett

Hekabé

Euripidész *Hekabé* című tragédiája ihlette meg Blaskó Borbált. Az ő *Hekabéja* olyan mozgásszínházi előadás, melyben különböző képekre és a táncosok karakteres figuráira épülnek a jelenetek. Mindennapjainkat érintő kérdések fogalmazódnak meg – szavak nélkül: mennyire ragaszkodunk a megszokásokhoz, meddig kapaszkodunk emberekbe, tárgyakba, elképzeléseinkbe, elveinkbe? El tudjuk-e fogadni az elmúlást? Milyen terheket cipelünk naponta?

„A tánc az egyetlen művészeti ág, amely nem konkretizál, hanem a *sejttetés* művészete, ezáltal nagyobb szabadságot enged a fantáziának” – fogalmaz a koreográfus. A *Hekabé* az ösztönök működésére, a tiszta érzelmeinkre világít rá – szavak nélkül, mozgással.

Előadják: Gál Gergely, Gál Horváth Bernadett, Kertész Júlia, Rovó Tamás, Szirmai Irén, Vida Emőke, Pásztor Richárd, Blaskó Borbála

Koreográfus: BLASKÓ BORBÁLA | **október 27. – 19 óra** • Gobbi Hilda Színpad | Vörösmarty Színház, Székesfehérvár

KORTÁRS ÉS FOLKLÓR

Amikor a Nemzeti Táncszínház 2014 őszén elhagyta a Budai Várban lévő Karmelita kolostor épületét, át kellett szerveznünk működésünket. Alternatív játszóhelyeket keresve, nagyszerű partnerekre és helyszínekre találtunk. Most, hogy a harmadik ilyen évadunkat kezdjük meg, továbbgondoltuk a korábbi elképzeléseinket, ezért megkerestem Vidnyánszky Attilát, a Nemzeti Színház igazgatóját, aki nyitott volt arra, hogy vendégül lássa a Nemzeti Táncszínház előadásait, és az általa vezetett intézmény tereiben helyet kapjon a műfaj.

A 2016/17-es évadban a magyar táncélet „nagyjai” közül októberben látható lesz a Bozsik Yvette Társulat és a Zsuráfszky Zoltán nevével fémjelzett Magyar Nemzeti Táncgyűttes. A fiatal generációt Pirók Zsófia képviseli. Két nemrég alapított vidéki tánc-tagozat – a miskolci és a székesfehérvári – is bemutatkozik.

Az évad során hónapról hónapra a magyar táncélet elsőszámú alkotói, legizgalmasabb kortárs és folklór produkciói láthatók majd a Nemzetiben.

ERTL PÉTER – a Nemzeti Táncszínház igazgatója

... még Egy mondat...

Több mint harminc esztendeje annak, hogy fiatal előadóművészként Illyés Gyula *Egy mondat a zsarnokságról* című versére táncoltam; s e vers kezdősora volt egyben koreográfusi estem címadója is. Akkoriban avantgard tetteknek számított még a versekre való táncolás is, hát még, ha annak politikai üzenete is volt... Fiatal művészek, értelmiségiek kísérték érdeklődő figyelemmel az akkor bemutatott koreográfiáimat Nagy László *Vendégek jövelete* című versére, vagy a *Hidegen fújnak a szelek* (Muzsikás együttes) hitet adó, szinte forradalmi ujjongását.

Így ünnepeltük annak idején együtt, „csendesen”, táncval és zenével az 1956-os forradalom évfordulóját. Az „56-os” eszme azóta is meghatározó szerepet tölt be művészi munkámban. S most, a 60. évfordulón – jómagam is idén 60 évesként – régi előadóestem ma is aktuális darabjaival és legújabb tematikus számaimmal köszöntöm a forradalmat – írja Zsuráfszky Zoltán.

Koreográfus-rendező: ZSURÁFSZKY ZOLTÁN | október 28. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad | Magyar Nemzeti Táncgyűttes

Suspiros – Sóhajok

Flamenco tánc és zenei koprodukció magyar és spanyol művészekkel, a keleti filozófia jegyében. Körülöttük minden lélegzik. Ez a pulzálás, ez a ritmus, ez a szívverés, ez a yin és yang, ez itat át mindent. Ez a csodálatos jelenség akkor is működik, ha nem akarjuk. *Valami* így teremtette, valami, amiből mi is vagyunk. És erre pont az a bizonyíték, hogy mióta világ a világ, a belső ritmusa mindenkinek ugyanaz. Mindenben dobog egy szív, és mindenki boldog szeretne lenni. Élete során mindenki megéli a szomorúságot, valaki elvesztését, a szerelmet, a szeretetet, a bizalmat, a kétségbeesést, az újrakezdést, a gondtalanságot, az idő múlását... Ezeket a pillanatok – az élet sóhajait – idézi meg az előadás.

Tánc, koreográfia, ötlet, rendezés: PIRÓK ZSÓFIA | Közreműködők: Cristina Soler (ének) // Juan José Bando (gitár) // Tar Gergely (ütőhangszerek) // Szirtes Edina Mókus (hegedű, ének) | október 29. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Szenvedély (2016, rendező: Kiss Csaba)

PASZTELLSZÍNEKBEN

Györgyi Anna a kis szatén babydollról, a satrafaságról, az apai örömbukfencről és a színészek szerencséjéről

Györgyi Anna nem gondolja, hogy magánemberként különösebben érdekes lenne, viszont színészként eddig is nagyon sokféle szerepben megmutatkozhatott. Legfőbb erényének a formálhatóságát tartja. Ennek köszönhetően megúsza a beskatulyázást. Soha nem kérne magának semmilyen szerepet, még akkor sem, ha kérhetne.

A színháztörténetben volt már arra példa, hogy egy színésznő, akinek a férje – párja, szerelme, rajongója – drámaíró volt, íratott magának egy-egy jó szerepet. Kiss Csaba József Attila-díjas író feleségének nem jutott még az eszébe, hogy megkérje a férjét, írja meg az ő drámáját?! – Nem vagyok olyan alkat, aki íratna magának darabot, vagy kérne valamilyen szerepet. Pedig időnként érzem, hogy úgy néznek rám: „könyvű neki, a rendező felesége”.

Ha kérni nem is szeret, azért finoman sugalmazhatná: mit szeretne játszani!

– Talán hihetetlen, de mi otthon Csabával soha nem foglalkozunk a színházzal. Vagy csak nagyon ritkán... Legtöbbit a gyerekekről, a két lányunkról, a mindennapok megszervezéséről beszélünk. Otthon mi is otthon vagyunk. Amikor előadás után letörölöm a sminket, vagy befejeződik a próba és kilépek a színházból, már akkor sem vagyok szí-

„Ez egy többszörösen egyenlet. A színész soha sem választ. Ha szerencséje van, akkor valaki meglátja benne a lehetőséget, a tehetséget, és megkapja a személyiségének, korának megfelelő feladatokat. Egyébként meg ki van szolgáltatva divatnak, ízlésnek, kapcsolatoknak, barátságoknak.”

nésznő, csak egy hazafelé siető utas vagyok a villamoson, ügyfél a szolgáltatónál, vásárló a boltban. Igyekszem haza a családomhoz, vagy éppen fogadóórára az iskolába... Szó sincs se kérésről, se sugalmazásról.

De azért eljátszhatnánk a gondolattal?!

– Miért is ne?! Esetleg a színpadon eljátszhatnám, hogy este – zsongító félhomályban – valami kis szatén babydollban odabújok a darabbeli férjemhez, és a fülébe súgom: „Édesem, írhatnál már nekem is egy főszerepet?! Ugye, én leszek a következő darabod főhőse?!” De ilyen vagy ehhez hasonló jelenetet még nem adtam elő. Minden közös munkánk Csaba ötlete volt, ő gondolta úgy, hogy ezt vagy azt a szerepet nekem kellene eljátszanom. Én elemzem magamat, nem tudom, mi lenne az igazán nekem való szerep. Talán ezért nincs szerepálmom sem. Annak viszont nagyon örülök, ha valaki számol velem, ha „belémlát”, meglát bennem egy-egy szereplehetőséget.

Most párhuzamosan két közös munkájuk is van, mindkettő ősbemutató, mindkettőt Kiss Csaba írta, rendezi...

– Itt a Nemzeti Színházban lesz a Bergman-film alapján készült *Szenvedély* bemutatója októberben, és most próbáljuk Tatabányán a *Nappalok és éjszakák* című darabot. Ez tulajdonképpen Csehov *Sirály*ának továbbgondolása. Azt a „kimaradt” részt írta meg Csaba, amire csak néhány soros utalás van az eredeti műben. Tehát amikor Nyina elmegy Moszkvába, a Szláv Bazárba, ebbe a legendás moszkvai szállodába, aztán megszületik, majd meghal a gyermeke... Amikor ezen a darabon dolgozott a férjem, nekem eszembe nem jutott, hogy vajon mit játszom, vagy egyáltalán játszom-e majd ebben a darabban. Csak amikor lehetőséget kapott a rendezésre, akkor mondta, hogy legyen én Arkagyina. Örömmel elfogadtam, és nagyon élvezem most a próbákat is.

Nem bántotta volna, ha valaki másra osztják ezt a szerepet, hiszen volt már Arkagyina, nem is olyan régen a miskolci *Sirály*-előadásban, amit szintén Kiss Csaba rendezett...

– Őszintén mondom: nem bántott volna. Az egy másik darab volt, más szereplőkkel, más színészekkel, más helyen, más időben...

Jól számoltam: ez lesz a tizennyolcadik vagy tizenkilencedik közös bemutatójuk?!

– Fogalmam sincs. Én tizennégyig számoltam a közös munkákat, aztán feladtam. Egyébként sem könnyű statisztikát készíteni, mert van, hogy Csaba íróként és rendezőként is jegyez egy-egy bemutatót, és van, amikor „csak” rendező. De ha azt mondja, tizennyolc vagy tizenkilenc közös bemutatónk volt, akkor az éves átlagban nem is olyan sok, hiszen 19 éve vagyunk együtt.

Ennyi idő bőven elég lett volna, hogy az író „beirodalmazza”. Ha nem személyre szóló szerepet, de a valóságos személyt megírhatta volna...

– Mint magánember, mint Györgyi Anna nem vagyok igazán érdekes. Nagyon pasztell vagyok... Nagyjából semmilyen. Színésznőként talán az a legfőbb éremem, hogy könnyen gyúrható vagyok, tudok fiatal lenni és öreg is, csúnya is, szép is, szürke kis egér is...

Akkor üzenhetjük az irodalomtörténészeknek, hogy Kiss Csaba író műveiben ne is keressék Györgyi Anna mondatait, esetleg mániáit!

– Ilyen példák lennének, de ezek csak apróságok. Amikor Csaba megmutatja írásait, időnként magam is meglepődöm, amikor ráismerek egy-egy mondatomra vagy szófordulatomra. Néha megijedek: ilyen satrafa lennék?! De egyik szereplője sem én vagyok. Többféle mozaikdarabkákból rakja össze a figuráit. Persze valamiképpen ott lehetek a műveiben, hiszen ő is csak a saját élményeiből dolgozik, ahogy én is a múltamból, az emlékeimből, megélt élményeimből bányászom elő a szerepekhez szükséges összetevőket.

A szerep tehát bármilyen lehet. Válasszon most műfajt!

– A műfajok között sincs különösebb kedvencem. Szerencsére mindenfélét játszom. Tragédiát is, vígjátékot is, abszurdot is... Az jó, hogy nem skatulyáztak be egyetlen szerepkörbe, egyetlen műfajba sem.

A zenés darabok kimaradtak...

– A pályám elején több zenés feladatom is volt. A Madách Színházban játszottam például a *Gettó* című Sobol-darabban, abban is kellett énekelni, majd a *Kabaré*-ban. Utána tényleg kimaradtak a zenés darabok.

Ezt sajnálom is. Pedig szeretek – és azt mondják, tudok is – énekelni. Ezért is örültem, amikor az Orfeumban bemutathattuk az *Anyád kínja*-előadást. Ezt visszük most a Vidor Fesztiválra is. (a beszélgetés augusztusban, a fesztivál előtt zajlott – *a szerk.*) Ez egy nagyon érdekes és humoros, az anyasággal járó örömökről, bosszúságokról szóló, blogokból összeállított előadás. Ebben vannak nagy világlágerek újranyaggyarítva, lehet benne énekelni, táncolni. Már régen vágytam ilyen zenés-táncos szerepre.

Ezért is tűnik számomra rejtélynek, hogy annak idején, még pályakezdőként elhagyta a Madách Színházat.

– Nincs ebben semmi különös. Ott voltam három évig, plusz előtte volt a két év gyakorlat, és egyszer csak elkezdtem rosszul érezni magam. Ha valahol nem jó, akkor onnan el kell jönni. Szerintem ez egy természetes gesztus. Rengeteg színész jön-megy.

Talán akkor úgy érezte, nem kap elég jó szerepeket?

– Átalakult a színház profilja. Elbulvárosodott. Én pedig úgy éreztem, szeretnék mást is játszani, más szerepekben is kipróbálni magam, más rendezőkkel is találkozni. Az ember életének legalább a fele abból áll, hogy olyasmit kell csinálnia, amiben semmi öröme, csak fárasztó, megterhelő, mégis meg kell tenni. De amin lehet változtatni, azt nem szabad kihagyni. Van, aki egy idő után a pályát is elhagyja, mert unja, mert nem kap elég szerepet, vagy nem érzi magát elég tehetségesnek, vagy éppen nagyon is tehetséges, de gátolják, lefojtják. A színész nagyon kiszolgáltatott.

Harcolni kell a rendezői önkény ellen!

– Ezt így nem mondanám...

Pedig mint színésznő sokszor mondta a *Csebov szerelmei* című előadásban...

– Tényleg: abban háborogtam így a rendezői önkény ellen... Pedig abból hatalmas káosz lenne, ha mindenki azt játszaná, amit éppen akar.

Ráadásul azt a darabot is Kiss Csaba rendezte!

– Sőt: ő is írta! Eredeti szövegek, levélrészletek felhasználásával alkalmazta színpadra! A *Csebov szerelmei*t még az Új Színházban játszottuk Kulka Jánossal. Az is az egyik kedvenc darabom volt...

Azt mondta: a színész kiszolgáltatott. De kinek is?

– Ez egy többszörös egyenlet. A színész soha sem választ. Ha szerencséje van, akkor valaki meglátja benne a lehetőséget, a tehetséget, és megkapja a személyiségének, korának megfelelő feladatokat. Egyébként meg ki van szolgáltatva divatnak, ízlésnek, kapcsolatoknak, barátságoknak. Láthatjuk, még a legnagyobbakkal, a Kossuth-díjas, valóban tehetséges művészekkel is előfordulhat, hogy nem kapnak szerepet, hogy mellőzik őket, hogy méltatlan helyzetbe kerülnek.

Visszatekintve pályakezdésére: nem volt nagy merészség a szabadújságot választani a társulati lét helyett?

– Akkor még fiatalabb voltam, elszántabb, kicsit harcosabb is. A társulati tagság talán nagyobb biztonságot ad az embernek, de nemcsak kötődést, kötöttségeket is jelent. A szabadújszásban benne van a választás lehetősége, a változatosság, az újdonság. Szeretem a jó társulati munkát, de most is szabadújszó vagyok. Legutóbb a Miskolci Nemzeti Színházban voltam tag, de miután visszaköltözött a család Budapestre, állandó társulat nélkül maradtam. Néhány helyen jelentkeztem ugyan, mindenütt kedvesen fogadtak, dicsérték is – „Jaj, Nusika, hogy maga milyen tehetséges!” –, de tagságot, azt nem tudtak ajánlani. Nyilván ahol már van két-három hasonló korú színésznő, nem vesznek fel egy negyediket, amikor a régieknek sem jut elég igazán jó, koruknak, alkaturuknak megfelelő feladat. Megértem én ezt, nincs ezzel semmi baj. Lehet, hogy nekem ez a sorsom. Van bennem némi fatalizmus...

„Mint magánember, mint Györgyi Anna nem vagyok igazán érdekes. Nagyon pasztell vagyok... Nagyjából semmilyen. Színésznőként talán az a legfőbb erényem, hogy könnyen gyúrható vagyok, tudok fiatal lenni és öreg is, csúnya is, szép is, szürke kis egér is...”

Györgyi Anna

Jászai Mari-díjas színművész. Kecskeméten született 1967-ben. A Színház és Filmművészeti Főiskolán 1989-ben végzett.

1992-ig a Madách Színház tagja volt, majd szabadúszó lett, később tagként szerepelt az Arany János Színházban, a Budapest Bábszínházban, a Bárka Színházban, 1999-től 2009-ig az Új Színház, 2010-től a Pesti Magyar Színház, 2012-től 2015-ig a Miskolci Nemzeti Színház tagja volt. Vendégként játszott többek között Szolnokon, Székesfehérváron, Debrecenben, Győrben, Budapesten a Centrál Színházban és a Tháliában is. Jelenleg szabadúszó.

Az ő hangján szólalt meg magyarul mások mellett Romy Schneider, Meg Ryan, Sandra Bullock, Gillian Anderson és Audrey Tautou.

A 2006-os POSZT-on megkapta a legjobb női alakítás díját, a 2008-as Vidor Fesztiválon Pulcinella-díjat nyert, ugyanitt 2010-ben neki ítéltek a legjobb női alakítás Colombina-díját.

A Nemzeti Színházban a *Szenvedély* című Bergman-darabban látható.

Mintha ezzel az elfogadással el is rejtené a titkokat. Ez van, és kész!

– Nincs itt semmiféle titok. Mire gondol?

Például, hogy miért lett annak idején bábszínházi tag?

– Nem vagyok bábszínész. Csak egy adminisztrációs kényszer volt, hogy ott tartottak bennünket nyilván. Annak idején nagyon izgalmasnak tűnt az alakuló Tivoli Színház. Meczner János – akkor még mint a bábszínház vezetője – már szervezte a társulatot, elkezdődött az évad előkészítése, de végül a Tivoli nem lett önálló színház, hanem odacsapták stúdiónak a Budapesti Kamarához. Ebben az átmeneti időszakban lettem csak bábszínházi tag.

Még mindig visszafelé haladva az időben: azt is több interjúban elmondta már, hogy bukdácsolt az iskolában. De nekem ez is hihetetlennek tűnik. A kislányok általában jól tanulnak.

– Az általánosban még én is jó tanuló voltam, de a gimnáziumban matekból, fizikából, kémiából, de még földrajzból is nagyon leromlottam. Ami nem érdekelt, azt nem is tanultam. A bukás veszélye miatt többször kaptam figyelmeztetést, végül a matekérettségéhez kellett még egy kis rásegítés is.

Pedig azt hinném, hogy a katonatiszt apuka biztos szigorúan fogta a gyermekeit is.

– A szüleink következetesen, nagy szeretettel neveltek bennünket. Édesapánk ugyan katonatiszt volt, de semmi olyat nem akart ránk kényszeríteni, amit mi elutasítottunk volna. Imádtott bennünket, engem is, a nővéremet is. Én különösen apás voltam. Amikor megtudta, hogy felvettek a főiskolára, örömeiben bukfcencet vetett.

Ez komoly? Tényleg bukfcencet?

– Most is látom: ahogy az előszobában fogadott, amikor megtudta, hogy sikerült bejutnom a főiskolára, és azzal foglalkozhatom majd, amihez kedvet, tehetséget érzek magamban. Legfeljebb a csalódástól féltett, attól, hogy miként viselem majd el a kudarcokat, mert ezen a pályán arra is fel kell készülni.

Mikor kezdte a felkészülést?

– Gimnazistaként már rengeteget jártam színházba, mindent megnéztem a moziban, de nem voltam különösebben „színésznő”. Nem öltözködtem feltűnően, nem festettem magam, nem jártam színjátszó csoportba, nem kerestem a szereplési lehetőségeket. Szerintem a szüleim nem számítottak arra, hogy felvesznek. Ezért is örült olyan nagyon az én édesapám. Sajnos már nem él. Pedig nekem ő volt a példaképem...

A színészek közül kik voltak a példaképek?

– Nagyon sok olyan színész volt, akikre úgy tekintettem, mint a legnagyobb sztárokra. Gondolok például Ruttkai Évára, Domján Editre – és

Szenvedély (2016, rendező: Kiss Csaba)

még hosszan sorolhatnám. Ráadásul az 1970-es évek végén a magyar filmgyártásban is volt egy felfutás. Jobbnál jobb szerepekben játszott Udvaros Dorottya, Básti Juli, Bánsági Ildikó, Cserhalmi György, Andorai Péter... A főiskolai tanáraitam is nagyon szerettem. Kállai Feri bácsi volt a nagy kedvencem. Szirtes Tamás mellett ő lett a másik mesterségtanárom, Sztankay István volt a beszédtanár, Fehér György a film...

Elsőre felvették a főiskolára. Ment minden simán...

– Nekem is voltak nagy elbizonytalanodásaim, magam sem tudtam, hogy mire vállalkoztam. A többiek, akik valamilyen stúdióból vagy színjátszó körből jöttek, már ügyesebbek voltak. Állítólag másodéven az is felvetődött, hogy eltanácsolnak, aztán Fehér György volt az, aki kiállt mellettem. Persze a tanáraink is igyekeztek minél jobban felkészíteni erre a pályára, a szakmai ismeretek mellett a siker és a bukás feldolgozására is. Emlékszem az első beszédóránkra, amikor Sztankay István – a nagy Sztankay! – ült egy füstfelhőbe burkolózva – akkor még lehetett a tanteremben is dohányozni –, és meglehetősen rosszkedvűen azt mondta: egy kezén meg tudná számolni azokat a szerepeket, amelyekért érdemes volt ezt a pályát választania.

Készítsünk egy gyors leltárt! Györgyi Annának megvolt már az öt szerepe?

– Számomra az *Üveg cipő* című Molnár Ferenc-darabban Irma szerepe volt az első igazán jelentős feladat. Nagyon szerettem a már említett *Csehov szerelemeit*, abban tulajdonképpen három szerepet is játszottam. Ugyanilyen csúcs volt a színészi pályámon a Goethe és Lotte szerelméről szóló monodráma, amelyet *G* címmel játszunk már évek óta, és most is lesz majd egy előadásunk a Spinoza-házban. Idesorolnám még Blanche szerepét a *Vágy villamosából*...

És az *Anna Karenina*?

– Hát persze! Anna Karenina! Őt is nagyon szerettem. A Budapesti Kamaraszínházban mutattuk be, Kulka János volt Alekszej Karenin, Vronszkij Haás Vander Péter.

Tudja, hogy erről a darabról azt írta egy kritikus, hogy a helyes cím az lett volna: *Györgyi Anna Karenina*?!

– Tényleg?! Nem olvastam, de szellemes.

Nem szokta olvasni a kritikákat?

– Régebben még a szüleim gyűjtötték a rólam megjelent cikkeket, én nem nagyon. Ha a kezembe kerül valami, elolvasom, de óvakodom a fölösleges bosszankodástól. Emlékszem, az első bemutatóm végzett színészként a *Malom a pokolban* volt, amit Szirtes Tamás rendezett, és én kaptam meg Nagyezsda szerepét, aki sántított. Valamelyik kritikus azt írta, hogy a másik kezemben kellett volna fognom a botot. Pedig akkor én utánajártam a sántításnak is, elmentem a baleseti sebészetre tájékozódni. Akkor nagyon bosszantott a kritikus megjegyzése, de most már elnézőbb vagyok.

Bőven megvan az öt fontos színházi szerepe, és a filmekről még nem is beszéltünk...

– Ez hosszú lista lenne. Most is hívtak egy vizsgafilmbe játszani. Azt különösen élvezem, amikor fiatalokkal dolgozhatok együtt. A filmet is nagyon szeretem, de elsősorban színházi színésznek tartom magam.

Még akkor is, ha sokan hangról ismerik?

– Általában a szinkronizálást nem tartják igazán jelentős szakmai feladatnak, pedig nem könnyű. Sokat lehet tanulni is abból, amikor világ-

Csehov szerelmei – Kulka Jánossal (2002, rendező: Kiss Csaba) | fotó: Pyszny László

Két jelenet A vágy villamosából – a felső képen Görög Lászlóval (2012, rendező: Kiss Csaba) | fotó: Bócsi Krisztián

hírű művészeket kell magyarul megszólaltatni. Egyszer egy barátom azt mondta: „Legyél büszke arra, hogy te vagy Sissy magyar hangja...”

Tudja, hogy a Wikipédián mi a második mondat a neve után?

– Fogalmam sincs mit írtak rólam a Wikipédián. Nem szoktam internetezni. Nekem még e-mail címem sincs. Van ez a kis mobiltelefonom, de ezt is leginkább csak az időpont-egyeztetések miatt használom. No, de mi az a második mondat?

Az első: Jászai Mari-díjas színművész, és utána a második: „Györgyi Anna csatornahangként is ismert.”

– Ez nagyon jó! Csatornahang! Biztos, aki ezt írta, ezzel valami fontosat, jellemzőt akart mondani rólam. Abban igaza lehet, többen hallhatnak a tévében, mint amennyien színházban látnak. Egyébként nincs ezzel a csatornahanggal semmi baj, bár elég rosszul hangzik, de ez is csak egy munka, és örülök, hogy kiválasztottak erre a feladatra. Nem csinállok ebből hiúsági kérdést.

Soha nem panaszkodik?! Emlékszem, amikor szinte naponta ingázott Miskolc és Budapest között, akkor is azt mondta: így legalább van ideje gondolkodni: honnan indult, hol van, merre tart?

– A mindennapi rohanásban leginkább csak a praktikus dolgokkal, a soron következő teendőkkel foglalkozik az ember. Amikor viszont van két szabad órája, akkor nagyobb távlatokban is kalandozhat. Amikor ültem a vonaton, arra is jutott időm, hogy elgondoljak rajta, hogy milyen anya, milyen feleség vagyok. De azt hiszem, időnként mindenkinek eszébe jutnak hasonló kérdések. Például hogy mi végre vagyunk a világon? Van-e fölöttünk valami magasabb rendű lény? Azt csinálom-e, amire születtem?

Mire jutott? Azt csinálja, amire született?

– Igen, a színészet a hivatásom. Úgy gondolom, a helyemen vagyok. Azt csinálom, amire születtem – de nem minden áron. Mindent nem áldoznék fel a színházért. Semmiképpen sem tarolnám le az emberi kapcsolatokat. Ha rangsort kellene felállítanom, nyilván első helyen vannak a lányaim, a családom. Persze ha színészi feladatot kapok, azt is czerrel csinálom. Igyekszem a legjobb tudásom szerint tenni a dolgom.

FILIP GABRIELLA

| a portréfotókat és a Szenvedély című darab próbaforfóti készítette: Eöri Szabó Zsolt

NEMZETI SZÍNHÁZ

3. MŰSOR

1956. szeptember 29-től október 23-ig

	Napok	Helyszí- nély	Kiosztás száma	Nemzeti Színház Az előadások 7 óráig kezdődnek	Helyszí- nély	Kiosztás száma	Katona József Színház Az előadások 7 óráig kezdődnek	Helyszí- nély	Kiosztás száma
	Szombat	29	23	Tavaszi áradás	23	Marton E. Demján L.	29	Főelő	

KÉSZÜLETBEN: Nemzeti Színházban: Hay Gy., Varró Gáspár igazsága — Katona József Színházban: Németh L., Galilei

latott: 1956. szeptember 28.

MAJOR TAMÁS
igazgató

ÜGYELETES SZÍNHÁZI ORVOSOK:

Szeptember 30—október 6-ig . . .
Október 7—október 13-ig . . .
Október 14—október 20-ig . . .

NEMZETI SZÍNHÁZ

dr. Komáromi Béla (131-941)
dr. Halász István (330-324)
dr. Deutsch Aladár (121-499)

KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ

dr. Deutsch Aladár
dr. Komáromi Béla
dr. Halász István

Betegség esetén a titkári irodában történő egyidejű telefonbejelentés mellett a t. tagok közvetlenül szíveskedjenek az ügyeletes színházi orvost vizsgálatra kihívni

Csak színházi orvos által adott bizonyítvány érvényes

A betegséget azonnal jelentsük az SzTK körzeti orvosnak!

HATVAN ÉVE TÖRTÉNT...

- » 1956. október 23-án, kedd délelőtt Háy Gyula *Varró Gáspár igazsága* című darabjának a főpróbája folyt a Nemzeti Színházban (amely akkoriban a Blaha Lujza téren állt). A termelőszövetkezet kanászáról szóló darabot Major Tamás rendezte (a 26-ra kitűzött bemutatót elsodorták a forradalom eseményei). Délelőtt tartották a *Salemi boszorkányok* olvasópróbáját.
- » Este 7-től a Nemzetiben Schiller *Ármány és szerelem* című drámáját játszották. A Miller Lujzát játszó Ferrari Violetta, a korszak egyik kedvelt színésze ekkor lépett utoljára színpadra a Nemzetiben.
- » A Katona József Színházban (akkoriban a Nemzeti kamarszínháza), Németh László korábban nem engedélyezett lelkiismereti drámáját, a *Galileit* adták (október 20-án volt a premijerje), a harmadik felvonás után a forradalmi eseményekről érkező hírek miatt az előadás megszakadt.

SINKOVITS IMRE '56-OS NAPLÓJÁBÓL

„Kedden ½ 2 h. kijöttem a színházból, s ott hallottam, hogy 4-kor a Bem-szobornál tüntet az ifjúság a nemzeti függetlenég mellett. (...) A színház előtt elvonuló, MEFESZ táblát vivő és nemzeti színű zászlót lengető nagyobb csoporthoz csatlakoztam, s velük mentem a Petőfi térre. (...) Egy személykocsin Kuczka Péter robogott be, s közölte, hogy Piros belügyminiszter végül is (a 12 órai tilalom ellenére) engedélyezte a tüntetést. Oda szolt nekem, Imre, addig szavalj valamit! Egyszerre valami furcsa izgalom vett erőt rajtam. Ilyet még nem éreztem. Fölszalladtam a lakásba! Gyerekek, akiket ekkor már hetek óta alig láttam, mert előző nap jöttek meg a vásárhelyről, éppen ebédeltek. – Kati a hír hallatára lázba jött – s mint régen '48-ban Laborfalvi Rózáék –, asszonyi kezei kokárdát tűztek kabátomra. Fölkaptam az Ady- és a Petőfi-kötetet, és sietve megcsókoltam szeretteimet, s a robogtam le a térre.

Már ott álltam a szobor talapzatán, mikor még egyre áramlott a tömeg. Rövidesen megláttam a Színiakadémia csoportját a nemzeti zászló alatt. A fiúk felkiabáltak, hogy várjam meg őket. Lassan csend lett, s elkezdtem. Először Batsányi „A franciaországi változásokra”, majd a „Látó” című versét mondtam el, utána Petőfi „Feltámadott a tenger”-t, „Kutyák és a farkasok dalát”, s a forradalom versét: Ady Endre

„Fölszállott a páva”. Végezetül a „Nemzeti dal”-t! Megrázó volt, a több tízezres tömeg velem együtt visszhangozta: A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!!! Gyönyörű volt. Életemben ezt a csodálatos érzést még nem éreztem. Utána még felolvastam a MEFESZ kiáltványát és az egyetemisták pontjait.”

(idézi Ablonczy László: *Sinkovits Imre a Hargitán* című kötetében.)

KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ

KEMENYI ZSÓFIA TÁRSASÁG SZÍNHÁZA

V. PETŐFI SÁNDOR UTCA 6.

ÉVF. JEL	ELŐADÁSOK RENDJE	ÉVF. JEL	ELŐADÁSOK RENDJE
14	ELŐADÁSOK RENDJE	22	ELŐADÁSOK RENDJE
15	ELŐADÁSOK RENDJE	23	ELŐADÁSOK RENDJE
16	ELŐADÁSOK RENDJE	24	ELŐADÁSOK RENDJE
17	ELŐADÁSOK RENDJE	25	ELŐADÁSOK RENDJE
18	ELŐADÁSOK RENDJE	26	ELŐADÁSOK RENDJE
19	ELŐADÁSOK RENDJE	27	ELŐADÁSOK RENDJE
20	ELŐADÁSOK RENDJE	28	ELŐADÁSOK RENDJE
21	ELŐADÁSOK RENDJE	29	ELŐADÁSOK RENDJE
22	ELŐADÁSOK RENDJE	30	ELŐADÁSOK RENDJE

BEMUTATÓ ELŐADÁS:

1956. október 20-án, szombat este 7 órakor

GALILEI

színpadi műve: GALILEI GALILEO

színpadi rendezés: ...

szereplők: ...

SHAW: PYGMALION

színpadi műve: ...

színpadi rendezés: ...

300

TARTUFFE

színpadi műve: ...

színpadi rendezés: ...

Jelenet a Galilei című előadásból | a fotók, illusztrációk forrása: OSZMI

BESSENYEI FERENC VISSZAEMLEKEZÉSE

„23-án kora délután eljöttek értem a diákok, nem is tudom már, melyik egyetemről. Előző nap megbeszéltük, hogy szavalni fogok. Mire nagy nehezen a Bem-szoborhoz értünk gépkocsival, már hatalmas volt a tömeg. Veres Péter és valamilyen lengyel író beszélt, hiszen a felvonulás részint a lengyel eseményeket is üdvözölte. Elszavaltam a *Szózatot*, aztán el is énekeltük. A felemelő, lelkes hangulaton túl nem sokra emlékszem.

Aztán a diákok engem visszavittek a színházba, ahol este héttől a *Galileit* adtuk. Ez volt a szerencsém, mert különben én is biztos a Rádió

elémegyek. Hatalmas sodrása volt a felvonulásnak, nem lehetett abból kiszállni... Tudom, hogy utólag borzasztó jelzőkkel illették ezt az egészet, de az első pillanat gyönyörű volt! Gyönyörű! Olyan, mint mikor kinyitnak egy ablakot. Beáramlik a tiszta levegő és mindenki felsóhajthat! Egészen addig, amíg el nem kezdtek lövöldözni. (...) A színházban, az első szünetben hallottam először a híreket.”

(Ómolnár Miklós: *Tizenkét nap, amely...*
1956. november 23.–november 4.)

HÁY GYULA VISSZAEMLEKEZÉSE

„H. Gy. 56 tehát 1956. október 23-án kora reggel ott ült a Nemzeti Színházban az üres nézőtéren, és darabja próbáját nézte. (...) A függöny az első felvonás próbája után becsukódott, és ugyanebben a pillanatban kezdetét vette egy új színmű, melyről a műsorfüzetben nem állt semmi. Fiatal írók csoportja lépett hozzám a nézőtéren. »Azonnal az írószövetségbe kell jönnöd.« Nagy események. Tömegtüntetés, a műegyetemi hallgatók határozták el tegnap; Budapest utcái sohasem láttak hasonlót. Az íróknak is meg kell tenniük a magukét.”

(részlet Háy Gyula: *Született 1900-ban* című kötetéből)

lexikon

Bessenyei Ferenc (1919–2004) 1950-től 1963-ig a Nemzeti Színházban játszott. 1956. október 23-án délután a Bem-szobornál elszavalta a Szózatot. Október 30-án a Nemzeti Színház Forradalmi Bizottságának elnökévé választották. Október 31-én a budapesti színházak forradalmi bizottságai által megválasztott Színművészek Forradalmi Bizottságának is tagja lett. A november 21-én megalakult MÉFT (Magyar Értelmiség Forradalmi Tanács) egyik alapító tagja volt. A forradalom után a Nemzeti Színházon kívül sehol nem léphetett fel. 1963-tól 1967-ig a Madách Színház tagja volt, 1967-ben visszaszerződött a Nemzeti Színházhoz. (Forrás: MTI)

Sinkovits Imre (1928–2001) 1951 és 1957 között a Nemzeti Színházban játszott. 1956. október 23-án a Petőfi-szobornál, majd este a Parlamentnél elszavalta a Nemzeti dalt. A forradalom alatt a Nemzeti Színház Forradalmi Bizottságának elnökségi tagja Bessenyei Ferencsel és Varga Mátyással. A budapesti színházak küldöttei által október 31-én létrehozott Színművészek Forradalmi Bizottságának tagjává is megválasztották. 1957 tavaszától fizetését felére csökkentették, és vezető színházi szerepeket nem játszhatott. 1957-1958 között a rendőrség többször kihallgatta, 1959 nyaráig megfigyelés alatt tartotta. 1958 júniusában elbocsátották a Nemzeti Színháztól. 1958 őszétől 1963-ig a József Attila Színház tagja volt, majd 1963-ban visszaszerződött a Nemzeti Színházhoz. (Forrás: MTI)

MEFESZ Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége. 1956. október 16-án a szegedi egyetemisták ismét megalakították a MEFESZ-t (amely 1945 és 1950 között már működött). Példájukat az elkövetkező napokban követték a budapesti, pécsi, debreceni, soproni, miskolci egyetemisták. Október 22-én a műegyetemi gyűlésen a diákok 16 pontban foglalták össze követeléseiket, és 23-ára lengyel szimpátiatüntetést hirdettek a Bem-szoborhoz.

Kuczka Péter (1923–1999) író, költő, műfordító. A Magyar Dolgozók Pártjában viselt tisztségeket, a forradalom idején a Magyar Írószövetség szervezőtitkára volt. 1964-ig eltiltották a publikálástól. A Galaktika című tudományos-fantasztikus folyóirat alapító főszerkesztője volt.

Veres Péter (1897–1970) a nép írók köréhez tartozott, író, politikus, 1947-48-ban honvédelmi miniszter. 1954 és 1956 között a Magyar Írószövetség elnöke.

Zbigniew Herbert (1924–1998) költő, esszéista, drámaíró, az 1980-as években az ellenzék egyik meghatározó alakja.

Lengyel események: Az 1956. június 28-án a Poznanban kitört munkásfelkelés, ha vérbe is fojtották, megrengette a lengyel kommunista hatalmat. Októberben Gomulka lett a Lengyel Egyesült Munkáspárt első titkára, aki bírálta a személyi kultusz politikáját, és igyekezett mérsékelni a szovjet befolyást.

Háy Gyula (1900–1975) író, drámaíró, műfordító, forgatókönyvíró. Nagy Imre köréhez tartozott. Az 1956. szeptember 17-i közgyűlésen Veres Péter elnök mellé Háy Gyulát és Tamási Áront választották helyettesnek. 1957-ben hat évre ítélték, 60-ban amnesztiával szabadult, 64-ben Olaszországba emigrált.

Ez történt Budapesten

A Szabad Nép „Új tavaszi seregszemle” címmel vezércikkben üdvözlzi az ifjúság követeléseit.

A Műegyetem hallgatói délelőtt szervezik a délutáni demonstrációt, és valamennyi egyetemen állandó gyűlésezés folyik.

13 óra: a Belügyminisztérium nem engedélyezi az egyetemisták felvonulását, majd 14 óra 30-kor újbabb rádióközlemény: mégis engedélyezik a felvonulást.

Az Írószövetség határozata követeli az 1955-ben leváltott miniszterelnök, Nagy Imre bevonását a kormányba, és nemzeti egységprogram kidolgozását.

15 órakor kezdődik az egyetemisták tüntetése a Petőfi-szobornál.

A Bem-szobornál Veres Péter felolvassa az írók kiáltványát.

20 órakor Gerő Ernő rádióbeszédében csócseléknek nevezi a tüntetőket, akik a szabadságért mennek az utcára.

A tüntetők másik csoportja a Rádióhoz vonul a 16 pont beolvasását követelve.

Este kilenc óra tájban a Kossuth Lajos téren mintegy kétszázezer ember előtt a Parlament ablakából Nagy Imre rövid beszédet mond.

Este 9 óra körül fegyveres harc kezdődik a Rádiónál, mindkét oldalon sok az áldozat. A rádió 24-én hajnalban az ostromlók kezére kerül.

21 óra 30-kor a tüntetők ledöntik a Dózsa György úti Sztálin-szobrot.

Este tüntetők megostromolják a Szabad Nép székházát.

Az MDP Központi Vezetőség rendkívüli ülésén az éjszaka folyamán – Nagy Imre jelenlétében – személyi változásokról döntenek.

Éjjel szovjet harckocsi-alakulatok vonulnak be Budapestre, a magyar kormány kérésére.

24-én hajnalban helyenként már fegyveres ellenállásba ütköznek.

Kóré Sándor, a Nemzeti Színház udvarán szerepet nyújt át Vízvári Gyulának. Állnak: Sántha Antal, Zilahy Gyula, Ráthonyi Ákos, Császár Imre. Ülnek: Bercsényi Béla és Nagy Imre. Hirsch Károly felvétele, 1891

HŰSÉGESEN HORDTA A PAPÍRNYALÁBOKAT

Kóré Sándor, a Nemzeti Színház „szereposztója”

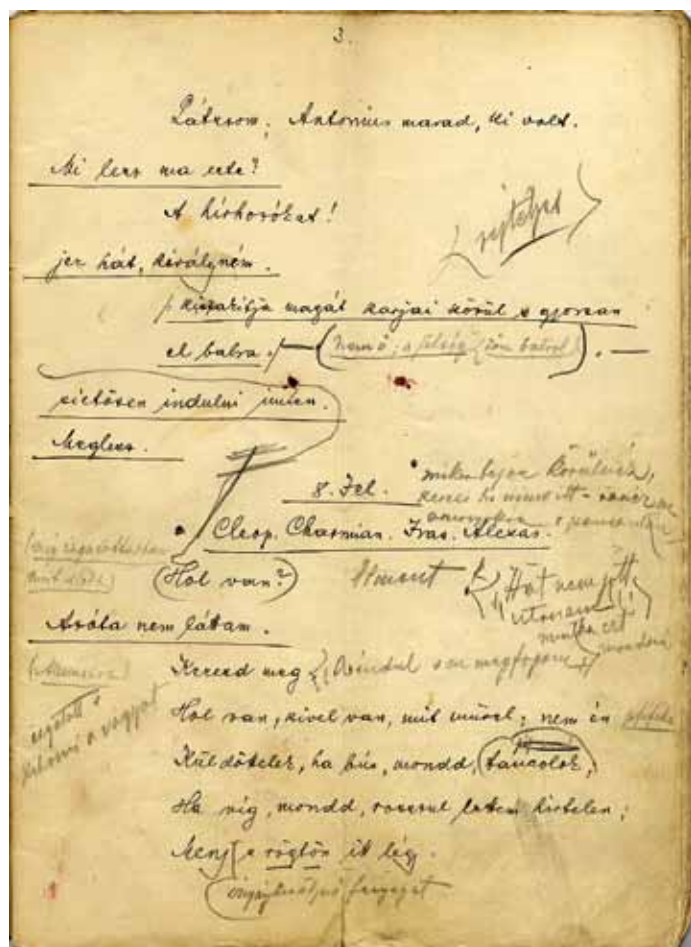
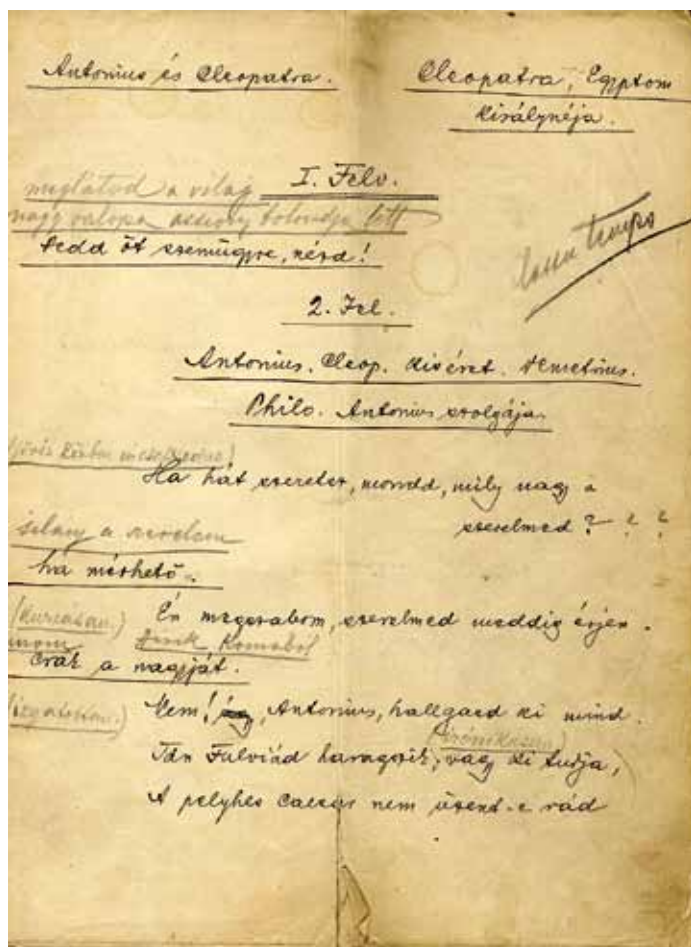
Hogy kisebb vagy nagyobb szerepet kapott-e a színész, manapság csak akkor tudja meg, ha végigolvassa a darabot. A színjátszás hőskorában (egészen az 1960-as évekig) azonban rögtön szembesült vele, mert nem a színjáték teljes szövegét kapták meg a szereplők, hanem csak annyit, amennyit meg kellett tanulniuk.

A szereppéldányról, vagyis a szerepről a *Magyar színművészeti lexikon*ból mindent megtudhatunk: „Az előadandó színdarab azon kivonata, amely valamely színészre van kiosztva. A szerepek ívekből vannak összetéve és az oldalak számozottak. Más színész szerepéből csak a végső van leírva, mely aláhúzva várja a feleletet. Ha valaki kezébe vesz egy szerepet és folytatólagosan olvassa, összefüggéstelen és értelmetlen dolgokat fog abból kihámozni. (...) A szerep-átvételt a szereposztó-könyvben szokás elismerni.”

A szerepeket a szerepkihordó személyesen adta át a játszóknak. Fennmaradt egy tréfás fénykép, melyen a Nemzeti Színház szerepkihordó altisztje éppen új szerepet nyújtana át Vízvári Gyulának, aki vonakodik átvenni. Hirsch Károly felvételén láthatók a társulat jeles tagjai – minket azonban a szerepkihordó, Kóré Sándor érdekel, az egyetlen olyan színházi alkalmazott – ma úgy mondják: háttér munkás –, akinek nemcsak a nevét ismerjük, az emlékezősekből hús-vér alakja is előtűnik.

Herczeg Ferenc az Új Idők című irodalmi hetilapja 1922-ben folytatásokban közölte Csathó Kálmán *Utazás a színpalak között* című művét. Az egyik fejezetben mintha csak az említett fényképhez írt volna magyarázó szöveget Csathó: „A szereposztó megjelenése mindig nagy izgalmat szokott kiváltani, a reménykedés és az aggodalom váltakozó érzését, amely csakhamar átalakul haraggá, keserűséggé és csak nagyon ritkán örömmé. (...) A szerepkihordónak van mit hallgatni ilyenkor, ő az, aki bádogpofával és tapintatosan zsebre rakja azokat a válogatott gorombaságokat, amiket az indulatosabb színészek a direktió tagjainak szánnak, de neki nyújtanak át. „Mondja meg a gazdájának...” Hogy mit mondjon meg? Éppen olyan kevésbé nyomtatható ki, mint ahogy nem mondható el a szerepkihordó „gazdájának”. A jó szerepkihordó azonban erre mindig azt feleli: „Igenis!”

Kóré Sándor azonban nem azt mondta, hogy „igenis”, hanem elébe ment az eseményeknek, s idézetekkel, citátumokkal, bölcsességek tünő aforizmákkal adta át a meglepett művészeknek az új feladatot. A színészek – noha memóriájukat fitogtatva maguk is állandóan szerepekből idéztek – nem lelkesedtek vetélytársukért. Beregi Oszkár Jászai Mariról szóló emlékezésében így idézte meg a szerepkihordót: „A Nemzeti Színház udvarán odajön hozzám a mindig tréfálkozó, kicsit nagyképű, hivatalos igazgatósági leveleket vagy szerepeket jobb-roz-

Két lap Márkus Emília szereppéldányából – az 1909-ben bemutatott Antonius és Kleopátra című darabhoz

szabb viccekkel kézbesítő szereposztó, Kóré Sándor: – Mondja, kérem, kisdíák: hogy áll most a nagyvilág? Jászaiért epedek, viszek neki szerepet. Tessék megmondani kérem, otthon van most a művésznő? Olyan nehéz ez az új szerepe, hogy nemcsak neki lesz nehéz eljátszani, de nekem is nehéz kétszer elvinni.” Hogy valójában megtörtént-e ez a találkozás nehéz lenne eldönteni, de az bizonyos, hogy Beregi személyesen is találkozott Kóréval, míg Csathó, aki 1909-től dolgozott a Nemzetiben csak elbeszélésekből ismerte a tragikusan fiatalon, negyvennégy évesen, 1902 elején elhunyt szerepkihordót. Mégis oly érdekes figurának tartotta, hogy már idézett írásában átadta a megérdemelt halhatatlanságnak: „A Nemzeti Színház öregebb tagjai sokat emlegetnek egy Kóré nevű szerepkihordót, aki annak idején a klasszikus idézeteiről volt nevezetes. Lendvaynének ezzel a mondással nyújtott át egyszer egy szerepet: „Nagysád bájának kamatoz az idő!” Arra a kérdésre pedig, hogy mit csinál a direktor, vállat vonva idézte Lucifer szerepéből: „Kotyvaszt, s magát Istennek képzelem.” Ugyan Csathó később cáfolta, hogy Paulay Edére vonatkozott volna a kijelentés; a szituáció másra utal: a mondat ugyanis Madách Imre *Az ember tragédiája* című művéből való, melyet Paulay alkalmazott – kotyvasztott – színre...

Csathó szerint a legnagyobb derűtséget Kóré azzal a mondásával váltotta ki, amikor egy fiatal színésznek ezekkel a szavakkal adta át a

színház udvarán Ádám szerepét: „Bakó, ügyes légy, órást vesztesz el!” De az idősebb színészek sóhajaira is megvolt a válasza: amikor egyik-másik művész arra panaszkodott, hogy nehéz már a szerepet megtanulni, hiszen a sok munkában kimerült az ember, Kóré Jókai Mór *Könyves Kálmán* című művének – bemutatta a Nemzeti Színház 1885. március 3-án – egyik sorát dűnyögte el: „Hja, gyöngül az ész a vénség nyomdokán.”

A legendás szerepkihordót halálakor a Budapesti Hírlap is elbűcsúztatta: „Néhány napja még hűségesen hordta a papírnyalábokat s őrizte az igazgatóság csilingelő telefonját, tegnap reggelre pedig meghalt a jóra való, kötelességtudó ember (...). Típus is volt különben Kóré Sándor, olyan, a milyent a régi német bohózatokból százával ismerünk. Tudniillik folyton citált, Shakespeare és Tóth Ede voltak legkedvesebb forrásai, s a nagy-komolyan előadott idézetekkel nem egyszer döbbenette meg azokat, akik a bogarait nem ismerték.”

Újházi Ede a Nemzeti Színháznak erre a korszakára emlékezvén így jellemezte a bohémvilágot: „Játék volt.” Az volt bizony. És színész benne minden férfi és nő!

GAJDÓ TAMÁS

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

Az előadás után a színészek és az előadás dramaturgja találkoznak az iskolai csoporttal, és beszélgetnek a darabbal kapcsolatos élményekről. A mintegy 30 perces találkozáson közös fotózásra, dedikálásra is alkalom nyílik. A programra minimum 25 fős iskolai csoportok jelentkezését várjuk, legalább két héttel az előadás előtt.

RÁHANGOLÓ

Az előadás előtt egy órával az adott produkció dramaturgja és/vagy rendezője mintegy 40 perces bevezetést tart az iskolai csoportnak. A ráhangoló után a diákok felkészültebben ülnek be az előadásra, figyelhetnek összefüggésekre és érdekes részletekre is. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell bejelentkezni.

SZÍNHÁZ-JÁTÉK

A Nemzeti Színház előadásaihoz ajánlunk új, játékos foglalkozásokat általános és középiskolások csoportoknak. A legkisebbeknek az *Éden földön*, a negyedik-hatodik osztályosoknak a *János vitéz*, az általános iskola végzős osztályainak, illetve a középiskolásoknak a *Csongor és Tünde*, csak középiskolásoknak a *Szentivánéji álom* előadásaihoz kapcsolódhatnak – a megnézendő előadás előtt és után – a fiatal színházpedagógusok által vezetett programok. Az előadás előtt a színpadi mű befogadását, utána pedig a látottak mélyebb megértését segítő foglalkozást vezetnek max. 15-16 fős csoportoknak (egyszerre maximum 2 csoporttal, azaz egy osztállyal tudnak foglalkozni). Helyszín: egyeztetés szerint az iskolákban vagy a színházban. Időtartam: kb. 50 perc foglalkozásonként.

ISKOLAI PROGRAMOK

KULISSZAJÁRÁS

Csoportos iskolai színházlátogatások alkalmával az előadás előtt tudjuk megszervezni. Egy kb. 40 perces séta keretében **bemutadjuk a színház működését, a színpadokat, az öltözőket**, és láthatók egyéb „háttérérdekes-ségek” is. Egyszerre legfeljebb 30 diák élhet ezzel a lehetőséggel. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell bejelentkezni.

ÁDAMOK ÉS ÉVÁK

A Nemzeti Színház egész évadon átívelő színházi játéka. Ebben az évadban az Ádámok és Évák Ünnepe keretében **iskolai csoportok, színjátszó körök adnak elő XVIII. századi iskolajátékokat**. A csoportok munkáját a felkészülés során a Nemzeti színészei, dramaturgjai segítik. A programot minden évadban más-más megadott témával rendezzük meg.

KÖLYÖKNAPOK

Színházunk minden hónapban időszerű eseményekhez, ünnepekhez kapcsolódóan **ingyenes Kölyöknapokat szervez, vásárnapokon, délelőtt 10-től 13-óráig**. A konkrét dátumokat keresse a honlapunkon. Óvodás és kisiskolás gyermekeket várunk szüleikkel.

NEMZETISZÍNHÁZTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐ

A vetélkedő a Nemzeti Színház történetéről szól, terveink szerint ebben az évadban is megrendezzük. Részletek a nemzetiszinhas.hu/vetelkedo oldalon.

DIÁKBÉRLETEK

Négyféle bérlet közül válogathatnak a diákok, 3.200 Ft-tól. **A választékot a színház honlapján találják.** Van közöttük szabad- és előre meghatározott előadásokra szóló is.

EGYÉNI PEDAGÓGUS JEGY - 40 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Szükséges a pedagógusigazolvány felmutatása. Egy igazolvánnyal egy előadásra két jegy vásárolható.

EGYÉNI DIÁKJEGY - 30 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül diákigazolvány felmutatása esetén érvényes a 30%-os kedvezmény. Egy előadásra, egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

CSOPORTOS DIÁKKEDVEZMÉNY - 40 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Igénybevételéhez legalább 20 fő és diákigazolvány szükséges. Minden 20 fős csoport mellé 1 db 200 Ft-os kísérőjegyet biztosítunk.

LAST MINUTE DIÁKJEGY - 500Ft

A kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül érvényes, és diákigazolvány felmutatásával vehető igénybe, a színház jegypénztárában, az előadás megkezdése előtt egy órával. Egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

A Nemzeti Színház iskoláknak szóló programjaira az iskola@nemzetiszinhas.hu e-mail címen lehet jelentkezni. Munkatársunk minden kérdést, időpontot, részletet egyeztet az érdeklődőkkel!

Színházi lázadás

A 20. század két nagy színházi alkotója, újtója és teoretikusa Jerzy Grotowski és Eugenio Barba. Kettejük írásait tartalmazza a *Hamu és gyémánt országa*.

Eugenio Barba az 1960-as években Var-sóba ment színházi rendezést tanulni, majd rövid időre csatlakozott Jerzy Grotowski „13 széksor Színháza” nevű opolei társulatához, közelről figyelhetette a színházi lázadást. A lengyelországi élményekről szól a kötet, amelyben Barba biztos arányérzékkel kapcsolja össze a lelki történeteket a kor szociológiailag hiteles rajzával, a szakmai élményeket a portrékkal, amelyek a szocialista Lengyelország művészeiről, bohémjeiről és besúgóiról készültek.

A kötet második felében Grotowski 26 Barbához írt levelét olvashatjuk.

Eugenio Barba: Hamu és gyémánt országa | Tanulmányaim Lengyelországban. 26 levél Jerzy Grotowskitól Eugenio Barbának | Nemzeti Színház Kiskönyvtára, 1. kötet | Fordította: Regős János, Pályi András | Szerkesztő: Pálfi Ágnes, Szász Zsolt | a megjelenés éve: 2015

Szemben a hagyománnyal

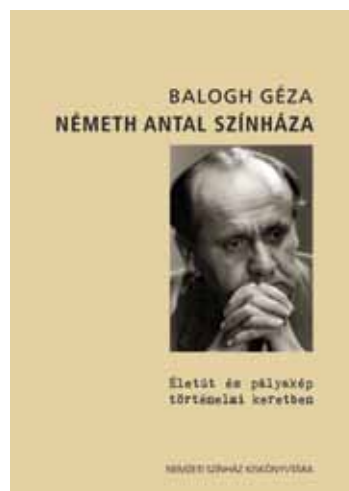
„Új drámaírók” – Spanyolországban így nevezik azokat a színházi szerzőket, akik a '60-as évek eleje és a '70-es évek második felében lezajló demokratikus átmenet között születtek. Közös bennük, hogy ők már a diktatúrából ismert cenzúra nélkül írhattak. És közös bennük az is, hogy szembemennek a hagyományos színházi, drámaírói és nézői elvárásokkal – nagyon különböző, kísérletező módon. Roppant változatos világkép és dramaturgiai felfogás tárul elénk a kötet négy mai spanyol drámájából is.

Az én rosette-i kövem | négy mai spanyol dráma | Ignacio García May: Lalibela // José Manuel Mora: A lelkem máshol // Gracia Morales: NN12 // José Ramón Fernández: Az én rosette-i kövem | Fordítók: Kürthy Ádám András, Zombory Gabriella | Szerkesztő: Scholz László | a megjelenés éve: 2015

Leltár és elszámolás

A Nemzeti 2013/14-es és 2014/15-ös évadairól szóló gazdagon illusztrált kötet a „hagyomány – korszerűség – nemzetköziség – nyitottság” fogalmi köré szerveződő munkát mutatja be. A kétnyelvű – magyar és angol – kötet a Vidnyánszky Attila által vezetett teátrum első két évadáról készült leltár és „elszámolás” annak a közönségnek, amelynek közös tulajdona a Nemzeti Színház.

Nemzeti Színház – évadkönyv 2013/14/15 | Fotó: Eöri Szabó Zsolt | Szerkesztő: Görömbölyi László, Kornya István | a megjelenés éve: 2015

Ellenszélben és kiteszítottként

Németh Antal életével, színházelméleti, pedagógiai és gyakorlati színházi munkásságával érdekes és olvasmányos formában ismerteti meg az olvasót Balogh Géza színház-történész. Bemutatja a sokszínű, fordulatokban gazdag pályát, törekvéseit, sikereit, kudarcait, és a kort, amelyben a Nemzeti Színház nagyhatású igazgatója és rendezője élt, harcolt és alkotott.

A 20. század első felének jelentős magyar színházi rendezői között alig akad olyan, akinek teljes pályáit sikerült bejárnia. Németh Antal sorsa annyiban tragikusabb a többiekénél, hogy két totalitárius politikai rendszerben próbált független művész maradni. Mindkét rendszer kegyetlenül megbüntette.

A kötet dvd-melléklete igazi színház- és filmtörténeti csemege: Apáthy Imre *Premier a Nemzetiben* című most restaurált híradófilmje a Németh Antal által 1941-ben rendezett Csongor és Tünde próbaiba ad betekintést.

Balogh Géza: Németh Antal színháza | Életút és pályakép történelmi keretben | Nemzeti Színház Kiskönyvtára, 2. kötet | Szerkesztő: Pálfi Ágnes, Szász Zsolt | a megjelenés éve: 2015

PROGRAMAJÁNLÓ

NYÍLT NAP

szept. 24.

Próba, villámrandi...

Kinyitja kapuit a Nemzeti Színház. Bepillantathatunk a Csongor és Tünde felújító próbájába, és színházi boldogságkeresésre indulhatunk Vörösmarty hóseivel. Lesz nyílt színészfotózás Rátóti Zoltánnal, villámrandi többek között Fehér Tiborral, Szűcs Nellivel, Bánsági Ildikóval, Nagy-Kálózy Eszterrel, Trill Zsoltal. Egy dokumentumjáték az 56-os színészsorsokat idézi meg, a Tóth Ilonka előadás alkotói pedig a készülő produkcióról mesélnek. Felolvasószínházi ősbemutató, gyerekprogram, jelmezpróba, koncert, improvizáció...

mikor? hol?

szeptember 24. – 14 órától • a Nemzeti Színház több helyszínén

részletek: www.nemzetisinhaz.hu

Háromszázezer magas Cé – Simándy100

Simándy József (1916–1997), a 20. századi magyar operajátszás, az 1945 utáni aranykor kiemelkedő alakja. 2016. szeptember 18-án lenne száz éves. Gyönyörű orgánumával, nagyszerű szerepformálásával és színpadijátékával zeneművek sokaságában nyújtott felejthetetlen élményt országhatárokon belül és túl.

A kiállítás árnyalni kívánja azt a napjainkra rögzült képet, amely a *Bánk bán* címszerepével azonosítja. A tárlat bemutatja hosszú pályafutása során megformált szerepeit és alkotótsait.

Helyszín:

Bajor Gizi Színműzeum (1124 Budapest, Stromfeld Aurél utca 16.)

A kiállítás megtekinthető

2017. március 5-ig, szerdától vasárnapig 14 és 18 óra között.

Információ: www.oszmi.hu, oszmi@oszmi.hu

WEÖRES SZÍNHÁZA

szept. 26., okt. 9.

Psyché

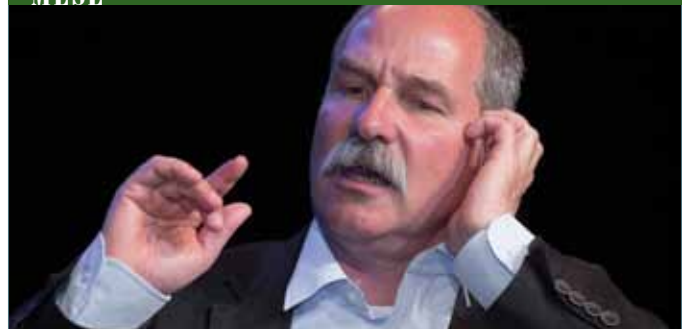
Lázadás, szabadság, szerelem. Ami egyszerre fölszabadító és halálos, szárnyakat ad és összetör, elpusztít. Itt minden nő szereplő Psyché, hiszen minden nőben ott él, szunnyad vagy kitörni kész a lázadó, szabadságra és szerelemre vágyó Psyché. Vidnyánszky Attila végzős kaposvári színészosztályának előadása Weöres Sándor műve nyomán.

mikor? hol?

szeptember 26., október 9. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

MESE

szept. 27., okt. 19.

Berecz András estjei

Berecz András a meséről, a mesemondásról és a mesemondókról mesél az estjein. Örökölt tudomány és lelemény, szabály és szabadság törvényein tűnődik vidáman elgondolkodva.

mikor? hol?

Huszárfigura – szeptember 27. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem
A teremtesít! – október 19. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

NEMZETI

A magazin megtalálható országsszerte az Alexandra könyvtárházaiiban és boltjaiban.

ALEXANDRA

SZÜCS NELLI ESTJE

okt. 16.

Fedák

Ismernünk kell színjátszásunk nagyjait. És Fedák egyike volt a legnagyobbaknak. Ő volt „A” primadonna. Sztár Pesttől New Yorkig. Molnár Ferencsel rövid és viharos házasságban élt. Bizonyíthatatlan vádak alapján mellőzött lett 1945 után – színpadra többé nem léphetett. Megjárta a csúcsokat és a poklokat. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?

október 16. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

JÓZSEF ATTILA-EST

okt. 14.

Tudod, hogy nincs bocsánat

József Attila műveit úgy olvasom, mint a szent könyveket, és néha, mintha a saját gondolataimat látnám leírva. Az előadással az volt a célom, hogy bevonjam és továbbgondolkodásra készítsem a nézőt – mondja Hobo a 400. előadáson is túl.

mikor? hol?

október 14. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

Olvasson színházat!

www.nemzetiszinhas.hu/magazin

TÓTH AUGUSZTA ESTJE

okt. 20.

Hoztam valamit a hegyekből

Azt mondják, egy ember addig él, amíg emlékeznek rá. Vajon Mezei Máriára hányan emlékeznek napjainkban? És hogyan? – kérdezi Tóth Auguszt, aki egy monodrámával „felel”. Izgalmas kalandozásra hívja a nézőket, hogy közösen idézhessék fel sok zenével, humorral és iróniával fűszerezve az Asszony, Ember, Művész életét.

mikor? hol?

október 20. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

VERSEST

okt. 28.

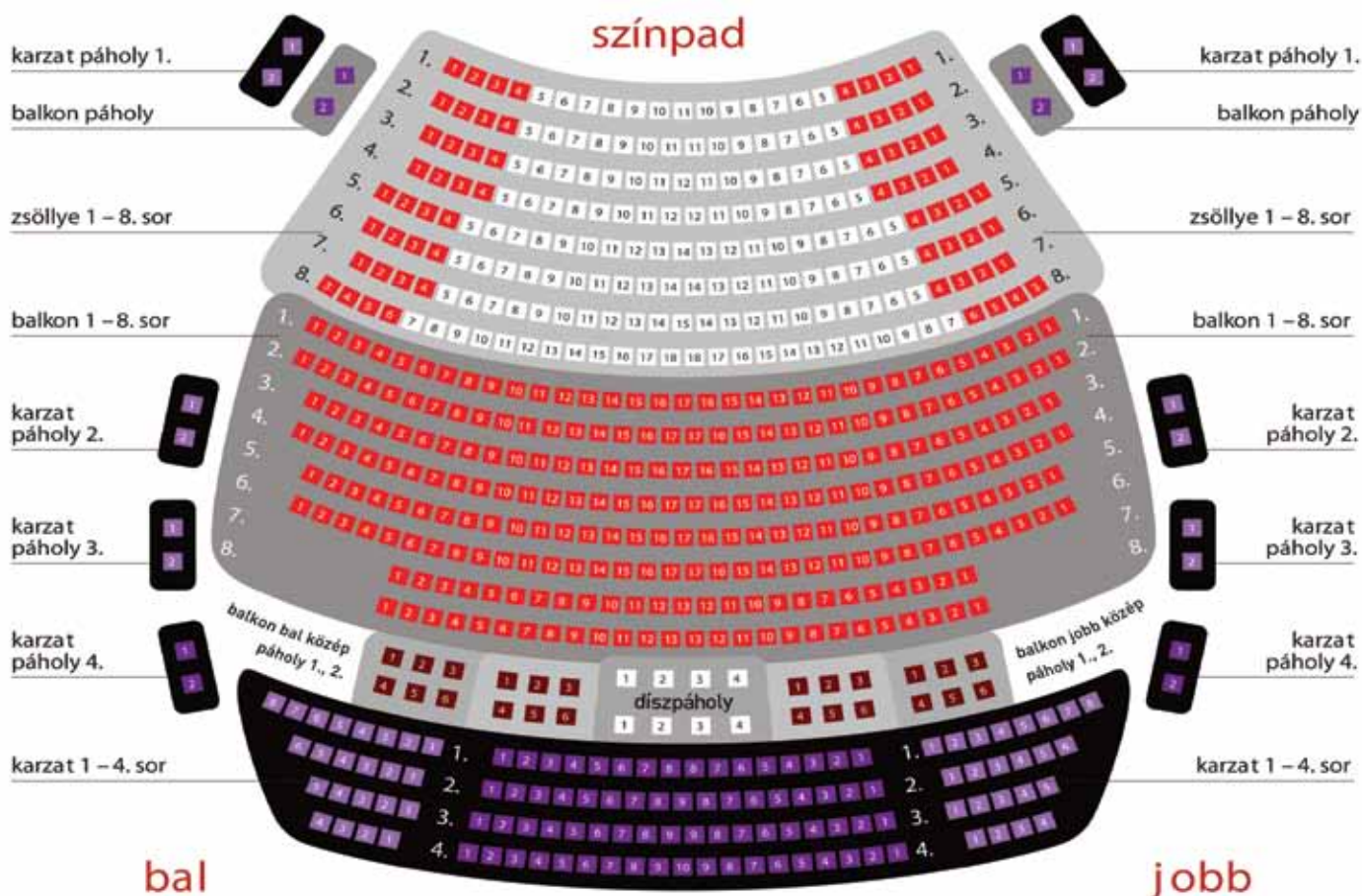

Hazát és szerelmet keresek

A versmondás nem modoros, archaikus bűgös egy szomorkás arcú csellós lány mellett, hanem hitem szerint végtelenül izgalmas, játékos előbeszéd – vallja Farkas Dénes, aki édesapja, Osztóján Béla (1948–2008) roma költő, író, újságíró verseiből állította össze önálló estjét.

mikor? hol?

október 28. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

Nagyszínpad jegy

☐ 1. Árkategória
 ☐ 2. Árkategória
 ☐ 3. Árkategória
 ☐ 4. Árkategória

ÖT NAP ELŐNY!

Aki bérletvásárláskor megadja az e-mailcímét, minden hónapban értesítést kap: **ÍGY ÖT NAP ELŐNYT ÉLVEZ**, hogy szabadon lefoglalja bérletes helyét a „normál” jegyvásárlók előtt.

Bővebb jegy- és bérletinformációk

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
telefon: (+36 1) 476 6868

Nyitvatartás:

hétköznap 10-18 óra között (ebédidő: 13-13.20), munkaszüneti és ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az előadások kezdetéig.

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28.
telefon: (+36 1) 373 0963; 373 0964; 373 0996; 354 1777

Nyitvatartás:

hétköznapokon 10 és 19, szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

bérlet- és jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

BÉRLETTEL A PREMIERRE!

MECÉNÁS BÉRLET

25 000 Ft

5 nagyszínpadi bemutatóra érvényes

A MECÉNÁS bérletből a Nemzeti Színház mindössze 50 darabot bocsát ki a zsöllye középüléseire. A MECÉNÁS bérlettel rendelkező nézőinket szeretettel várjuk a bemutatót követő zártkörű premier bankettre.

Fjodor Dosztojevszkij: **A krokodilus** (2016. október 7.), Szilágyi Andor: **Tóth Ilonka** (2016. október 25.), Branislav Nušić: **A miniszter felesége** (2016. december 16.), Michel de Ghelderode: **Képek Assisi Szent Ferenc életéből** (2017. február 24.), Csiksomlyói passió (2017. március 10.)

Pedagógusok és diákok figyelmébe ajánljuk!

A csoportos diákjegynél is kedvezőbben, 50%-os engedménnyel vásárolhatnak a diákok és a pedagógusok is diákbérletet. (Vásárláskor a kedvezményre jogosító igazolványt be kell mutatni.)

» A bérletek a stúdiószínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) előadásaira és a premierekre (kivéve a korlátozott számban váltható MECÉNÁS bérletet).

» Diákbérlet vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évadra érvényesek.

» A szabadbérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

VÁLTSON BÉRLETET A 2016/17-ES ÉVADRA IS!

Válasszon szabadbérleteink közül! Ön választhatja ki az előadást, a helyet és az időpontot is! Kombinált bérleteinkben nagyszínpadi és stúdiósínpadi előadások vegyesen szerepelnek. Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál 30%-kal olcsóbban vásárolhatja meg, a diákok speciális kedvezményben részesülnek.

„KISSZÍNPADI” SZABADBÉRLETEK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nagyszínpadi nézőtér):

HEVESI SÁNDOR bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő „kisszínpadi” előadásra érvényes
9 100 Ft

LUKÁCS MARGIT bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő „kisszínpadi” előadásra érvényes
7 300 Ft

NÉMETH ANTAL bérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő „kisszínpadi” előadásra érvényes
5 500 Ft

KOMBINÁLT SZABADBÉRLETEK

MÉSZÁROS ÁGI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 3 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 11 600 Ft
II. kategória 9 900 Ft
III. kategória 8 000 Ft

SINKOVITS IMRE bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 3 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 10 800 Ft
II. kategória 9 700 Ft
III. kategória 8 400 Ft

JÁSZAI MARI bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 8 900 Ft
II. kategória 7 800 Ft
III. kategória 6 100 Ft

NAGYSZÍNPADI SZABADBÉRLETEK

I. árkatagória: zsöllye | II. árkatagória: balkon |
III. árkatagória: karzat

TOLNAY KLÁRI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 13 300 Ft
II. kategória 10 500 Ft
III. kategória 7 400 Ft

EGRESSY GÁBOR bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 10 700 Ft
II. kategória 8 400 Ft
III. kategória 5 900 Ft

SZIGLIGETI EDE bérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 8 000 Ft
II. kategória 6 300 Ft
III. kategória 4 400 Ft

DIÁKBÉRLETEK

BUBIK ISTVÁN diákbérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 7 600 Ft
II. kategória 6 000 Ft
III. kategória 4 200 Ft

KASZÁS ATTILA diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 5 700 Ft
II. kategória 4 500 Ft
III. kategória 3 200 Ft

LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 1 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 5 100 Ft
II. kategória 4 300 Ft
III. kategória 3 400 Ft

SOÓS IMRE diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő stúdiósínpadi előadásra érvényes
3 900 Ft

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD: Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**, Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**, William Shakespeare: **SZENTIVÁNÉJI ÁLOM, FEKETE ÉG** – Molnár Ferenc: **A FEHÉR FELHŐ**, Sarkadi István – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa: **KÖRHINTA**, Cervantes – Verebes Ernő: **DON QUIJOTE**, Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE**, Szarka Tamás: **ÉDEN FÖLDÖN**, Ferenczi György és a Rackajam: **BETYÁRJÁTÉK**, Edmond Rostand: **CYRANO DE BERGERAC**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

STÚDIÓSÍNPADOK (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nézőtér a Nagyszínpadon): Krúdy Gyula nyomán: **SZINDBÁD**, Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert: **BOLDOGSÁGLABIRINTUS**; Szergej Medvedyev: **FODRÁSZNŐ**; Adam Long – Daniel Singer – Jess Borgeson: **SÖR** – **SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE** (angol nyelven), Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL**,

Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**, Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**; Földes László Hobo: **HALJ MEG ÉS NAGY LESZEL**; Anton Csehov: **HÁROM NŐVÉR**, Anton Csehov: **EGY-FELVONÁSOS KOMÉDIÁK, ISTEN OSTORA** (Bánffy Miklós: A nagyúr), Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénard Ödön: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL**, Örkény István: **TÓTÉK**, Juhász Ferenc: **SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ**, William Nicholson: **ÁRNYORSZÁG**, Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**, Henrik Ibsen: **BRAND**, Márai Sándor: **CSALÁDI KÉRDÉS** – **BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA, 6** – Anton Csehov: A hatos számú kórterem című elbeszélése nyomán, Vladislav Vančura – Ernyei Bea – Galambos Péter: **SZESZÉLYES NYÁR**, Conor McPherson: **A GÁT**, Bertolt Brecht: **GALILEI ÉLETE**, Weöres Sándor: **PSYCHÉ**, Marguerite Duras: **NYÁRON, ESTE FÉL TIZENEGYKOR, FEDÁK SÁRI**, Mezei Mária: **HOZTAM VALAMIT A HE- GYEBŐL, HAZÁT ÉS SZERELMET KERESSEK**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

HAVI MŰSOR

OKTÓBER

Nagyszínpad	24	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	24	Szo	19:00
Nagyszínpad	26	H	15:00
Gobbi Hilda Színpad	26	H	19:00
Kaszás Attila Terem	26	H	19:30
Nagyszínpad	27	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	27	K	19:00
Kaszás Attila Terem	27	K	19:30
Gobbi Hilda Színpad	28	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	28	Sze	15:00
Gobbi Hilda Színpad	30	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	1	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	2	V	19:00
Gobbi Hilda Színpad	4	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	5	Sze	19:00
Nagyszínpad	7	P	19:00
Nagyszínpad	8	Szo	19:00
Nagyszínpad	9	V	15:00
Kaszás Attila Terem	9	V	19:30
Kaszás Attila Terem	14	P	19:30
Gobbi Hilda Színpad	15	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	16	V	19:00
Bajor Gizi Szalon	16	V	19:30
Gobbi Hilda Színpad	17	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	18	K	19:00
Nagyszínpad	19	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	19	Sze	19:30
Nagyszínpad	20	Cs	19:00
Bajor Gizi Szalon	20	Cs	19:30
Nagyszínpad	21	P	19:00
Kaszás Attila Terem	21	P	19:30

Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály

Velvet Havel I Vaclav Havel (a Havel Fesztivál keretében) I cseh nyelven, magyar felirattal

Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály

Kabaré – elvágódás két részben I Bozsik Yvette Társulat* I **PREMIER**

Psyché I Weöres Sándor

Betyárjáték I Ferenczi György és a Rackajam

Achin Pakhi – The Unknown Bird I Parvathy Baul (India) koncertje**

Huszárfigura I Berecz András ének- és mesemondó estje

A totális színész I I Wayan Bawa (Bali szigetek) koncertje

Egyfelvonásos komédiák I Anton Pavlovics Csehov

A fa (The Tree) I az Odin Teatret vendégjátéka | magyarországi **ŐSBEMUTATÓ**

OKTÓBER

A fa (The Tree) I az Odin Teatret vendégjátéka

A fa (The Tree) I az Odin Teatret vendégjátéka

A fa (The Tree) I az Odin Teatret vendégjátéka

A fa (The Tree) I az Odin Teatret vendégjátéka

A krokodilus I Fjodor Dosztojevszkij I **ŐSBEMUTATÓ**

A krokodilus I Fjodor Dosztojevszkij

A krokodilus I Fjodor Dosztojevszkij

Psyché I Weöres Sándor

Tudod, hogy nincs bocsánat – József Attila est I Földes László Hobo

Szenvedély I Ingmar Bergman I **ŐSBEMUTATÓ**

Szenvedély I Ingmar Bergman

Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje

Fodrásznő I Szergej Medvegyev | **100. ELŐADÁS!**

Szenvedély I Ingmar Bergman

Cyrano de Bergerac I Edmond Rostand

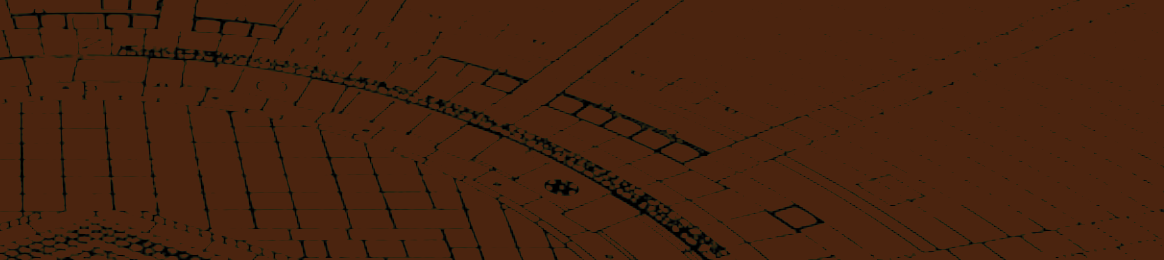
A teremtésit! I Berecz András ének- és mesemondó estje

Cyrano de Bergerac I Edmond Rostand

Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I Tóth Augusztia önálló estje

A krokodilus I Fjodor Dosztojevszkij

Halj meg és nagy lesz I Földes László Hobo

Gobbi Hilda Színpad	22	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	24	H	19:00
Nagyszínpad	25	K	19:00
Nagyszínpad	26	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	26	Sze	19:00
Nagyszínpad	27	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	27	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	27	Cs	19:30
Nagyszínpad	28	P	15:00
Gobbi Hilda Színpad	28	P	19:00
Kaszás Attila Terem	28	P	19:30
Bajor Gizi Szalon	28	P	19:30
Nagyszínpad	29	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	29	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	29	Szo	19:30
Nagyszínpad	30	V	19:00
Kaszás Attila Terem	30	V	15:00

Kabaré – elvagyódás két részben I Bozsik Yvette Társulat*

Szenvedély I Ingmar Bergman

Tóth Ilonka I Szilágyi Andor I **ŐSBEMUTATÓ**

Tóth Ilonka I Szilágyi Andor

Férfiak, nők, Fellini I Miskolci Balett*

Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály

Hekabé I Székesfehérvári Vörösmarty Színház*

Galilei élete I Bertolt Brecht

Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály

... még EGY MONDAT ... I Magyar Nemzeti Táncegyüttes*

Galilei élete I Bertolt Brecht

Hazát és szerelmet keresek I Farkas Dénes önálló estje

Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádaszy László – Vincze Zsuzsa

Suspiros - Sóhajok I Pirók Zsófia előadása*

Brand I Henrik Ibsen

Tóth Ilonka I Szilágyi Andor

Brand I Henrik Ibsen

* Táncestek a Nemzetiben sorozat előadása | ** bengáli és angol nyelven

Kísérőrendezvényeinkről a 52–53. oldalon tájékozódhat. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja!

A *Tóth Ilonkát* 14, *Psyché* című előadást 18 éven felülieknek ajánljuk!

Jelenet a *Cyrano de Bergerac* című előadásból –
Farkas Dénes, Fehér Tibor és Udvaros Dorottya
| fotó: Eöri Szabó Zsolt

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –
2016. szeptember, IV. évfolyam, 6. szám

A Nemzeti Színházban mutatja be új darabját a világhírű dán Odin Teatret. A lapban olvasható a *The Tree* (A fa) című előadás szövege, valamint a színház alapítójának, Eugenio Barbábnak az esszéje egymástól távoli kultúrák párbeszédéről. Interjúk:

Vidnyánszky Attila a klasszikusok színreviteléről

(Bűn és bűnhődés Szentpéterváron), Vecsei Miklós nemzedéki ügyekről (III. Richard Gyulán), Csizmadia Tibor múltról és jelenről. Középpontban a görög dráma: színháztörténet és drámaelemzés. A Kilátóban a debreceni Deszka Fesztivál – tíz év magyar drámai siker.

„A színház lehetővé teszi, hogy kísérletezzünk: miként használhatjuk az illúziókat anélkül, hogy az illúziók használnának minket. Amikor előadást csinálunk, megéljük a varázslatot, hogy tragikus vagy groteszk tündér-szigetektől álló archipelagokat alkotunk, a világ tükeit, ahogy mi ismerjük őket, vagy világokat, melyek annyira nem hasonlítanak a valóságra, mint a fantasztikus lázalmok. Szigetek ezek, melyeken tájékozódni tudunk, vagy labirintusok, ahol semmi sem biztos. De minden varázslat után el kell törni és félre kell dobni a varázspálcát, estéről estére, az utolsó jelenet után. Engedjük, hogy előadásunk szent fáva növekedjék, amit aztán ledöntünk. De az ágairól lehulló sötét magvak mélyre merülnek és kicsíráznak a nézőben...” (Eugenio Barba)

„Az orosz színész mindenfajta színházi forradalom dacára a Sztanyiszlavszkij-módszer neveltje. Tehát a mai napig a valós szituációból indul ki, azt keresi. Ez alapvetően más, mint Magyarországon. Itt a szöveg szervezi a teret, mindent a szövegből építünk föl. Legalábbis a színházak többségére ez a jellemző, azzal együtt is, hogy az elmúlt tizenöt évben sok minden változott. S míg a magyar színész folyamatosan kifordul a néző felé, és nagyon nehéz rákényszeríteni, hogy próbáljon partneri kapcsolatot teremteni, az orosznál ez pont fordítva van: állandóan belekapaszkodnának a partnerükbe, rájuk kell szólnom, hogy forduljanak ki néha a közönség felé.” (Vidnyánszky Attila)

„...»unatkozom, tehát gonosz leszek» – ha visszatekintünk a történelemre, vannak olyan figurák, akikre ez a mentalitás az érvényes. Akiknek, miközben borzalmas dolgokat vittek végbe, egyáltalán nem volt lelkipurdalásuk. De a *III. Richárd*-ban egy sokkal ijesztőbb helyzetről van szó. Egy olyan világról, amelyben nem lehet másnak lenni, mint gonosznak. Ez a mi valódi kérdésünk. Nem az, hogy miért lesz ilyen

A szeptemberi szám tartalmából:

ODIN TEATRET Eugenio Barba: Az illúziók földrajza | *The Tree / A fa* **MŰHELY** „Nekem most szükségem van az idő epikus tágasságára” – Vidnyánszky Attila | „Milyen világ az, amelyben ilyen gonosszá válik az ember?” – Vecsei Miklós **KULTUSZ ÉS KÁNON** Balogh Géza: Avantgárd színház Kelet-Európában (Csehország) | **OLVASÓPRÓBA** Tömör Mária – Szász Zsolt: A görög színház mint európai ősminta | Végh Attila: Aiszkhülosz Prométheusz **FÉLMŰLT** „A saját rendezéseimnél talán kevésbé izgultam, mint a másokénál” – Csizmadia Tibor **KILÁTÓ** Írók, terek, történetek – 10 éves a Deszka Fesztivál

gonosz az ember, hanem hogy milyen világ az, amelyben ilyen gonosszá válik.” (Vecsei Miklós)

„A görög tragédiák szerzői – mai nézőpontból szemlélve – a sors, a kiszabott végzet és a hős szabad akaratának a kérdését variálják. Ha az ember hübriszének a rabja, s az arányt és mértéket nem ismeri, vak-sorsának bábja, ám ha az arany középponton jár, van mozgástere a végzet ellenében. A nézők aszerint ítélik meg a drámaírókat, hogyan tudta humanizálni az őstettek motivációját. A nézők »bírósa«-a, mérlegeli az ősök tetteit.” (Tömör Mária)

„Prométheusz és Zeusz tragédiabeli viszonya Aiszkhülosznál a szellem és a hatalom viszonya. Az egymás gyűlöletében kezdetben kitartó istenalakok harca lassan alábbhagy, a szellem enged a hatalomnak, a hatalom belátja a szellem érveit, hogy a pillanatnyi béke után majd újra föllángoljon e kibékíthetetlen szembenállók harca-ölelkezése, amely a szellem, illetve a hatalom emberét vagy pusztulásra ítéli, vagy helyzete átgondolására készítette a mindent átvilágító logosz fényéhez vezérli.” (Végh Attila)

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy

a **szcenarium**-lapszámokhoz

való hozzájárulás módjáról a lap szerkesztőségének

ezen a telefonszámán érdeklődhetnek:

+36 1 476 68 76

szcenarium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

Történelmet írunk.

A Múlt-kor történelmi magazin aktuális számát keresse az újságárusoknál. ◀◀

multkor.tortenelmi.magazin

www.mult-kor.hu/magazin

Jelenet a Csongor és Tünde című darabból – Rácz József, Bakos-Kiss Gábor, Olt Tamás

PREMIER: Fjodor Dosztojevszkij: **A krokodilus** I Ingmar Bergman: **Szenvedély** I Szilágyi Andor: **Tóth Ilonka**

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: Csehov: **Egyfelvonásos komédiák** I Odin Teatret: **The Tree (A fa)** I

Weöres: **Psyché** I Hobo: **Tudod, hogy nincs bocsánat** I Tóth Augusztá önálló estje: **Mezei Mária – Hoztam valamit a hegyekből** I Szűcs Nelli önálló estje: **Fedák Sári** I Szergej Medvegyev: **Fodrásznő** I Edmond Rostand: **Cyrano** I

Hobo: **Halj meg és nagy leszel** I Vörösmarty: **Csongor és Tünde** I Brecht: **Galilei élete** I

Farkas Dénes önálló estje: **Hazát és szerelmet keresek** I Sarkadi – Fábri – Nádas – Vincze: **Körhinta** I Ibsen: **Brand**